

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра фінансів

ДИПЛОМНА РОБОТА

ОР – бакалавр

на тему: **«Фінансова стійкість банківських установ в сучасних умовах»**

Виконала: студентка IV курсу, групи ФБС-41

спеціальності:

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Дутчак Ірина Михайлівна

Керівник: к.е.н., доцент кафедри фінансів

Мацьків В.В.

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри підприємництва,

торгівлі та прикладної економіки

Мацола М.М.

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.....	5
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	5
1.1. Економічна сутність фінансової стійкості банку та фактори, що впливають на її формування.	5
1.2. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості банку.....	14
РОЗДІЛ 2.....	27
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ.....	27
2.1. Аналіз фінансової стійкості банківської системи України в 2020-2022 роках.....	27
2.2. Загальна характеристика комерційної діяльності АТ «А-Банк».....	34
2.3. Оцінка рівня фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк».	43
РОЗДІЛ 3.....	49
ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ.....	49
3.1. Проблеми забезпечення фінансової стійкості банку в умовах війни	49
3.2. Напрями підвищення рівня фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк».....	53
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
Додатки	65

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що кризові явища, спричинені воєнними діями на території України, призводять до зростання фінансової нестабільності, що впливає на економіку нашої країни. В цьому контексті надзвичайно важливим стає питання забезпечення стійкого економічного розвитку, який в значній мірі залежить від надійності банківського сектору. Фінансова стабільність та надійність діяльності банків є ключовими факторами для отримання довіри з боку інвесторів, клієнтів та партнерів. У сучасних умовах економічної нестабільності та воєнних дій на території України, проблема забезпечення та підтримки фінансової стійкості банків набула загальнонаціонального значення. Тому ефективне забезпечення фінансової стійкості стає важливим стратегічним завданням для кожного банку.

Дослідження питань, пов'язаних з фінансовою стійкістю банків, привертало увагу як зарубіжних, так і вітчизняних науковців. Зокрема, аналізу, оцінці та забезпеченню фінансової стійкості банківських установ були присвячені такі зарубіжні науковці, Долан Е., Кемпбелл Р., Міллер Р., Роуз П., Сінкі Дж., Ван Хорн Дж. Увагу до цієї проблематики звертали також вітчизняні науковці, серед яких Вінниченко О., Вовчак О., Волкова Н., Дзюблюк О., Заруба О., Кубах Т., Лінтур І., Мороз А., Пантелєєв В., Рисін В. Проте, залишається нерозв'язаним у зв'язку з кризовим станом економіки України, нестабільністю фінансової та грошово-кредитної системи.

Мета дослідження полягає в поглибленні теоретичних та методичних засад, а також у наданні практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової стійкості банку в умовах невизначеності. Згідно з цією метою, перед дослідниками стоять наступні завдання:

- дослідити економічну сутність фінансової стійкості банку та фактори, що впливають на її формування;
- розглянути методичні підходи до оцінки фінансової стійкості банку;
- провести аналіз фінансової стійкості банківської системи України в

2020-2022 роках;

- провести загальну характеристику комерційної діяльності АТ «А-Банк»;
- оцінити рівень фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк»;
- визначити проблеми забезпечення фінансової стійкості банку в умовах війни;
- визначити напрями підвищення рівня фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк».

Об'єктом даної кваліфікаційної роботи є фінансова стійкість банку, тоді як предметом дослідження виступають теоретичні, методичні та практичні аспекти, пов'язані з забезпеченням фінансової стійкості банку в умовах невизначеності.

Для досягнення поставлених мети та завдань в даній роботі використовувалися наукові абстракції для вивчення теоретичних основ фінансової стійкості банківських установ. Застосовувався метод логічного узагальнення для вивчення впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на фінансову стійкість банку. Для аналізу фінансової стійкості банківської системи України використовувалися методи статистичного та порівняльного аналізу. Також був використаний метод графічного зображення даних для того щоб наочно відобразити фінансово-економічні показники банку.

Інформаційною базою дослідження служили нормативно-правові акти України, офіційні статистичні дані Національного банку України, наукові публікації та монографічні видання, матеріали наукових конференцій, інформаційні ресурси Інтернету з відповідної тематики, а також фінансова звітність АТ «Акцент-Банк».

Структура кваліфікаційної роботи включає вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи становить 62 сторінки друкованого тексту, включаючи 9 таблиць, 12 рисунків та 2 додатки. Список використаних джерел містить 53 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

1.1. Економічна сутність фінансової стійкості банку та фактори, що впливають на її формування.

На сьогодні, банківський сектор України працює в умовах нестабільної економічної ситуації, спричиненої агресією росії проти України. Це значно впливає на функціонування та розвиток банківської діяльності.

Фінансова стійкість банку є ключовою умовою для його стабільної роботи як окремої установи і для системи в цілому. У сучасних нестабільних умовах, коли економіка переживає кризові явища, особливо актуальною стає проблема забезпечення фінансової стійкості банків.

Банківська система України пов'язана з діяльністю банків, які гарантують стабільність своєї роботи через ефективне виконання завдань, контрольованих НБУ. Стійкість банківських установ полягає в їх здатності ефективно працювати в непередбачуваних умовах та мінімізувати ризики, дотримуючись обраної стратегії.

Зв'язок між фінансовою стійкістю окремого банку і стабільністю банківської системи є критичним у важливій мірі. Існує взаємозалежність між їхнім функціонуванням: якщо один банк зазнає фінансових труднощів або ризиків, це може викликати реакцію в інших банках та поширитися на систему загалом.

Така ситуація може породжувати нестабільність, втрати довіри до банківської системи, а в окремих випадках – навіть викликати загрозу фінансовій стійкості країни. Тому контроль за фінансовою стійкістю кожного банку, їхнім ризиком і дотриманням стратегії є ключовим завданням для забезпечення стабільності у всій банківській системі. Це дозволяє уникнути

можливих наслідків, що виникають від можливих проблем в окремих банках, та забезпечує довіру до фінансової системи в цілому.

Рис. 1.1 демонструє вплив фінансової стійкості окремого банку на стабільність банківської системи.

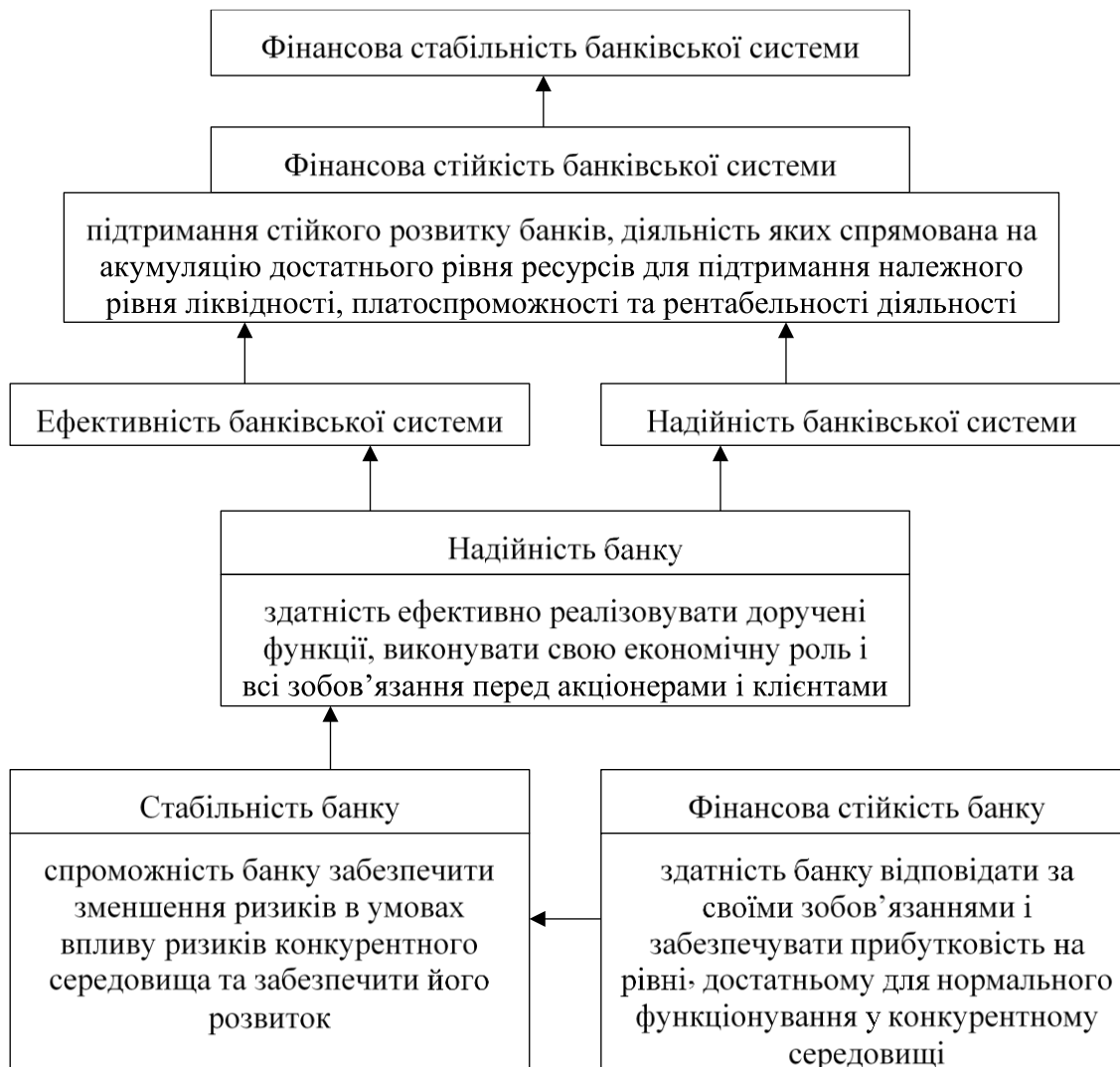

Рис. 1.1. Вплив фінансової стійкості банку на фінансову стабільність банківської системи.

Складено авторкою на основі [18, 21].

Стабільність та фінансова стійкість, що характеризують якість банківської установи, можуть здаватися близькими концепціями, але вони мають різницю у смислі. Стабільність уявляє собою здатність установи протистояти ризикам та загрозам, підкреслюючи постійність у відтворенні.

Фінансова стійкість, натомість, стає результатом, що змінюється в процесі функціонування. У понятті стабільності банку міститься постійний характер, тоді як фінансова стійкість – це динамічний процес.

Часто проблему надійності пов'язують із стійкістю та стабільністю банків. Необхідно відзначити, що фінансова стійкість безпосередньо впливає на надійність та стабільність банку. Фінансова стійкість дозволяє банку функціонувати стабільно на ринковому полі, гарантуючи надійність збереження вкладів юридичних та фізичних осіб та виконання своїх зобов'язань перед клієнтами. Таким чином, фінансова стійкість стає фундаментом, на основі якого гарантується надійність.

Важливо відзначити, що в економічній літературі відсутнє єдине тлумачення фінансової стійкості банківської установи. У таблиці 1.1 наведено визначення цього поняття, запропоновані різними авторами, які досліджували його сутність.

Національний банк України визначає «фінансову стійкість банку» як концепцію, що не лише орієнтується на його платоспроможність, а й акцентує на важливості збереження оптимального рівня ліквідності, збалансованості фінансових потоків, адекватності ресурсів для забезпечення операцій та їх рентабельності [32].

Узагальнюючи ці визначення, «фінансова стійкість банку» визначається наявністю, гармонією та оптимальним розподілом фінансових ресурсів і активів банку. Вона обумовлюється підтримкою необхідного рівня ліквідності та платоспроможності, збільшенням прибутку та мінімізацією ризиків для ефективного функціонування банку.

Фінансова стійкість банківської установи залежить від адекватності капіталу, якісного управління активами та ефективності її функціонування. Банк вважається фінансово стійким, коли забезпечено достатню ліквідність балансу, стабільність та якість його капіталу. Платоспроможність і ліквідність відіграють важливу роль у досягненні стійкості фінансів банківської установи. Відповідно до цього, ліквідність гарантує не тільки фінансову стабільність

банку, але й ефективність його операцій. Банк повинен щоденно підтримувати належний рівень ліквідності для забезпечення конкурентоспроможності.

Таблиця 1.1

Розуміння сутності поняття «фінансова стійкість банку».

Автори	Сутність визначення
Вінниченко О., Громакова В.	«якісна характеристика фінансового стану банку, що визначається зростання прибутку, достатністю та збалансованістю ресурсів та оптимальним їх співвідношенням з активами, підтриманням на достатньому рівні ліквідності та платоспроможності, мінімізацією ризиків» [5, с. 376].
Склеповий Є.	«спроможності банку як системи трансформування ресурсів (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив екзогенних та ендогенних факторів» [48, с. 138].
Волкова Н., Попик А.	«можливість забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі, і постійну здатність банку відповідати за своїми зобов'язаннями» [7].
Коваленко В.	«здатність у динамічних умовах ринкового середовища протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників, забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб, захищати інтереси акціонерів та своєчасно виконувати власні зобов'язання з метою забезпечення фінансової безпеки держави» [20, с. 8].
Зверяков М., Зверяков А.	«комплексна динамічна характеристика здатності банку протистояти дії негативних зовнішніх та внутрішніх чинників, з метою підтримання мінімальних ризиків для збереження максимальної ефективності банківської діяльності в умовах циклічного розвитку економіки, позитивного та негативного впливу фінансової глобалізації, розширення взаємозв'язків між національними банківськими системами та розвитку нових банківських технологій і продуктів» [16, с. 64].

Структура фінансової стійкості банку включає такі аспекти, як стійкість управління, організаційно-структурна стійкість, надійність власного капіталу, стійкість ресурсів, стійкість зовнішніх джерел фінансування, стійкість пропозиції банківських послуг, комерційна стійкість та стійкість інформаційних систем банку [7].

Стабільний фінансовий стан забезпечує здатність банківської установи ефективно функціонувати, досягати поставлених цілей і опиратися різноманітним загрозам та ризикам, які можуть впливати на її діяльність в умовах економічної нестабільності.

Фінансова стійкість банків залежить від ряду факторів, і моніторинг цих факторів визнається одним із ключових напрямків діяльності банківських установ для забезпечення їхньої фінансової стабільності.

Фактори фінансової стійкості банку представляють собою важливі впливові сили, які сприяють безпеці банку та гарантують його стабільний розвиток, або, навпаки, можуть стати причинами проблем в діяльності банку. Таким чином, фактори, що впливають на фінансову стійкість банку, можуть мати як стабілізуючий, так і дестабілізуючий вплив.

За думкою Рисіна В. [44], різноманітні фактори можуть впливати на рівень фінансової стійкості банківської установи, зокрема: зменшення рівня капіталізації банківської установи; погіршення якості банківських активів; зниження рівня ліквідності банку; втрата довіри вкладників, що підтверджується відтоком депозитів; скорочення ресурсної бази банківської установи; підвищення відсоткових ставок на кредитні кошти; збільшення обсягів неповернутих кредитів; труднощі з привабленням фінансових ресурсів, обумовлені кризовими явищами на фінансових ринках.

Паралельно із зазначеними факторами, Коваленко В. [19, с. 26] визначає також інші аспекти, які впливають на фінансову стійкість банківських установ: залежність банківських установ від фінансового стану позичальників; високі ризики кредитування, пов'язані з кризами в економіці; збільшення ризиків, пов'язаних із динамікою цін на окремих сегментах фінансового ринку; рівень і

структура капіталу банку та його низька якість; проблеми рефінансування банківських установ.

Згідно з Варцабою В. [3], серед ключових факторів, які впливають на фінансову стійкість банківських установ, слід відзначити політичну та економічну нестабільність в Україні, девальвацію національної грошової одиниці, зростання вартості кредитних ресурсів для банків, погіршення якості кредитного портфеля банківських установ, а також низький рівень ризик-менеджменту у банківських установах та інші аспекти.

Фінансово-економічні кризи мають значний вплив на фінансову стійкість банків, призводячи до відтоку коштів з банківських рахунків, погіршення ліквідності та платоспроможності банків, зменшення довіри населення та зростання частки проблемних кредитів у кредитних портфелях.

Фактори, що впливають на фінансову стійкість банку, можна умовно поділити на екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні) чинники. Зазначені фактори розподіляються та класифікуються за системою, що представлена на рис.1.2.

P

ис.1.2. Фактори, що впливають на фінансову стійкість банку

Джерело: узагальнено авторкою на основі джерел [4, 8, 29].

Існує два протилежні погляди на вплив факторів на фінансову стійкість банку. Деякі дослідники вважають, що для забезпечення фінансової стійкості банку ключову роль відіграють екзогенні фактори. Інші дослідники вважають, що з точки зору підтримки та підвищення фінансової стійкості банку, саме фактори внутрішнього середовища є найбільш вагомими, оскільки вони піддавані активному впливу з боку банківської установи.

Серед екзогенних (зовнішніх) факторів важливе значення мають економічні та фінансові чинники. Для збереження або підвищення фінансової стійкості банківської установи необхідно враховувати ці фактори та постійно спостерігати за змінами на фінансовому ринку. Загальноекономічний стан визначається параметрами, такими як стан платіжного балансу країни, реальний сектор економіки, інвестиційний клімат та розміри тіньової економіки.

Глобалізаційні процеси в світовій фінансовій системі призвели до виникнення глобалізованого фінансового ринку. Враховуючи це, поширення кризових явищ значно прискорилося, і ймовірність їх впливу на фінансову стійкість банків в Україні є високою.

Вплив фінансових факторів визначається попитом і пропозицією грошової маси, темпами інфляції та інфляційними очікуваннями, обслуговуванням державного боргу, рівнем доходу на ринку цінних паперів, обмінним курсом національної валюти, грошовою емісією та монетарною політикою центрального банку.

Значущість політичних чинників полягає передусім у створенні сприятливого середовища для розвитку банківського сектора та встановленні рівних правил гри на фінансовому ринку, а також в ефективності законодавчо-нормативної бази. Безперечно, досягнення фінансової стійкості банківського сектору неможливе без соціальної стабільності та релевантної соціальної політики уряду. Однак у сучасних умовах, коли триває війна росії проти України, політичні чинники набувають особливого значення. Нестабільна політична ситуація може значно ускладнити управління фінансовими ризиками, порушити довіру вкладників та інвесторів, а також призвести до загрози для фінансової системи в цілому. Тому вирішальне значення має збереження політичної стабільності та прийняття ефективних заходів для забезпечення безпеки фінансових інтересів країни.

Серед внутрішніх факторів фінансової стійкості найбільш вагомими є фінансові та економічні, які пов'язані із ефективним управлінням активами і пасивами банківської установи, забезпеченням ліквідності та належним рівнем капіталізації. Важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості банківської установи відіграє капітал, оскільки він виконує різні функції. По-перше, величина капіталу сприяє довірі клієнтів до банку, забезпечуючи потенційним позичальникам впевненість у можливості установи задовольнити їхні кредитні потреби. По-друге, капітал виступає буфером, який абсорбує негативні результати, включаючи збитки від поточної неефективної діяльності банку, до

того, як керівництво вирішить проблеми, що виникли [29].

Організаційні аспекти відіграють значущу роль у забезпеченні фінансової стабільності банку, включаючи ефективність банківського управління, якість стратегічного планування та рівень кваліфікації персоналу. Технологічні фактори, такі як програмне забезпечення, наявність інтернет- та мобільного банкінгу, стабільних джерел електроенергії у умовах блек-аутів, а також системи забезпечення конфіденційності даних, також відіграють важливу роль у фінансовій стійкості банківської установи. Ці фактори є загальними для всіх банків і суттєво впливають на їхню фінансову стійкість. При визначенні напрямків підвищення фінансової стійкості банківських установ важливо враховувати весь комплекс цих факторів.

З вищевикладеного випливає, що фінансову стійкість банківської установи можна аналізувати у контексті внутрішніх та зовнішніх складових. Зовнішня фінансова стійкість банку представляє собою рівень ефективності його функціонування на фінансовому ринку, який може бути досягнутий через адміністративний вплив держави або внаслідок високого рівня конкурентоспроможності установи [12].

Внутрішня фінансова стійкість банківської установи є комплексною динамічною характеристикою, яка передбачає стале розвиток установи в обраному стратегічному напрямі та її здатність у короткі терміни відновлювати рівноважний фінансовий стан після виникнення негативних факторів [10, с. 806].

Отже, фінансова стійкість не лише є фундаментом стабільної діяльності банку, але й є важливою економічною категорією. Відсутність або низький рівень фінансової стійкості банківської установи може призвести до її неплатоспроможності та, у кінцевому результаті, до банкрутства.

В умовах геополітичної нестабільності, як у разі воєнного конфлікту, важливість фінансової стійкості стає надзвичайно актуальною, оскільки вона впливає не лише на сам банк, а й на фінансову систему країни в цілому, визначаючи її реакцію на економічні труднощі та забезпечуючи відновлення

після кризових ситуацій. Таким чином, збереження та зміцнення фінансової стійкості стає пріоритетним завданням як для окремих банківських установ, так і для економічної політики держави загалом.

1.2. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості банку

У сучасних умовах функціонування банківської системи та розвитку економіки України відсутнє універсальне методологічне підґрунтя для узагальненої характеристики фінансової стійкості банківських установ. Внаслідок цього аналітики застосовують різноманітні методики для оцінки фінансової стійкості банку. Ці підходи відрізняються за складом критеріїв, системою показників, що характеризують складові фінансової стійкості, орієнтовними значеннями показників та іншими аспектами.

Система показників фінансової стійкості банку дозволяє оцінити якісний стан його діяльності та чутливість до впливу зовнішніх та внутрішніх факторів. Основою для визначення ключових показників фінансової стійкості банку виступають дані його фінансової звітності, що відображають фінансовий стан та використовуються для формулювання стратегій розвитку (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Економічні нормативи встановлені Національним банком України [32]

Назва показника		Розрахунок	Нормативне значення
Нормативи капіталу	Мінімальний розмір регулятивного капіталу (Н1)		200 млн грн
	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу (Н2)	співвідношення регулятивного капіталу та сумарної балансової вартості активів і позабалансових зобов'язань, зважених за ступенем кредитного ризику після їх зменшення на суму забезпечення	не менше 10 %
	Достатність основного капіталу (Н3)	співвідношення основного капіталу до суми активів та позабалансових зобов'язань, зважених на відповідні коефіцієнти кредитного ризику (загальний обсяг ризику).	не менше 7%
Нормативи ліквідності	Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{ВВ})	співвідношення високоякісних ліквідних активів до чистого очікуваного відпливу грошових коштів. Чистий очікуваний відплив грошових коштів розраховується як різницю сукупних очікуваних відпливів і сукупних очікуваних надходжень грошових коштів.	не менше 100 %
	Коефіцієнт покриття ліквідністю в ін. валюті (LCR _{ІВ})		не менше 100 %
	Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR)	співвідношення обсягу наявного стабільного фінансування (ASF) до обсягу необхідного стабільного фінансування (RSF).	не менше 100 %
Нормативи кредитного ризику	Максимальний розмір кредитного ризику одного контрагента (Н7)	співвідношення суми всіх вимог банку до контрагента або групи пов'язаних контрагентів та всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо контрагента або групи пов'язаних контрагентів, до регулятивного капіталу банку	не більше 25 %
	Великі кредитні ризику (Н8)	співвідношення суми всіх великих кредитних ризиків щодо контрагентів, груп пов'язаних контрагентів, усіх пов'язаних з банком осіб до регулятивного капіталу банку	не більше 8кратного розміру РК
	Максимальний розмір кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9)	співвідношення сукупної суми всіх вимог банку до пов'язаних з ним осіб та суми всіх фінансових зобов'язань, наданих банком щодо пов'язаних із ним осіб, до загального розміру капіталу 1 -го та 2 го рівнів, зменшеного на балансову вартість активів	не більше 25 %
Нормативи інвестування	Інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11)	співвідношення розміру коштів, які інвестуються на придбання акцій (паїв, часток) та інвестиційних сертифікатів окремо за кожною установою, до статутного капіталу банку	не більше 15 %
	Загальна сума інвестування (Н12)	співвідношення суми коштів, що інвестуються на придбання акцій та інвестиційних сертифікатів будь -якої юридичної особи, до статутного капіталу банку	не більше 60%

Слід відзначити, що визначення фінансової стійкості банку лише за

показниками відповідності або невідповідності установи нормативним показникам не забезпечує об'єктивної оцінки. Тому в сучасних умовах дедалі важливішими стають всебічні методики, які комплексно оцінюють динаміку розвитку банківської установи з точки зору її стійкості. (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Методики оцінки фінансової стійкості банківських установ

Методики	Методи (показники)	Характеристика
Коефіцієнтний метод	BAKIS, інтегральна оцінка (структура активів банку, показники кредитної діяльності, показники капітальної стійкості, показники капіталу, структура зобов'язань банку, показники прибутковості, показники ліквідності)	ґрунтується на розрахунку фінансових показників, які впливають на фінансову стійкість банківської установи
Рейтинговий метод	CAMELS, CAMELSO, Bank_FinScore, PATROL, ORAP	розраховуються на основі вибраних показників фінансового стану банку і присвоєння йому певного місця в рейтингу за кожним з оцінюваних показників
Статистично-математичні методи	факторний аналіз, дискримінантний аналіз, нелінійне оцінювання, методи розпізнавання образів, кластерний аналіз, статистична модель SAABA	визначення групи факторів, що найбільше впливають на фінансову стійкість банків, визначається величина та напрями їх впливу на діяльність банку, використовується як «експрес-оцінка» роботи власного банку
Стрес-тестування	аналіз чутливості, сценарний аналіз	ідентифікація ризиків та ймовірних реакцій банків на шоківі ситуації, перевірка стійкості банку до можливих сценаріїв розвитку економіки
Макропруденційна оцінка	аналіз зовнішнього середовища	оцінка зовнішніх факторів які впливають на діяльність банку та моніторинг системних ризиків фінансового сектору
Мікропруденційна оцінка	аналіз внутрішнього середовища (економічні нормативи встановлені НБУ), модель Z-score, модель Мертона	оцінка та аналіз фінансово-господарської діяльності банківської установи на основі впливу внутрішніх ризиків

Джерело: узагальнено авторкою на основі [6, 11, 38, 22]

Методи оцінки фінансової стійкості банківських установ, що

використовують коефіцієнти, базуються на розрахунку різноманітних показників, які відображають фінансову діяльність банків на основі їх фінансової звітності. Цей метод передбачає визначення великої кількості показників, що дозволяє проводити комплексний аналіз різних аспектів фінансової стійкості та стабільності банківської установи.

Коефіцієнтні методи оцінки фінансової стійкості банків можна розділити на підгрупи, враховуючи різні аспекти банківської діяльності [24, с. 259]:

Показники структури активів, які включають частку високоліквідних активів в загальних активах, частку ліквідних активів в загальних активах, частку робочих активів в загальних активах, та частку основних фондів в загальних активах.

Показники кредитної діяльності, серед яких розглядають загальну кредитну активність, рівень сумнівної заборгованості, достатність резервів, доходність кредитного портфелю та ресурсну базу.

Показники капіталу, які оцінюють адекватність основного капіталу, платоспроможність та коефіцієнт фінансування.

Показники структури зобов'язань, такі як поточна заборгованість та стабільний залишок коштів.

Показники прибутковості, які включають рентабельність активів (ROA), рентабельність капіталу (ROE), чистий спред, чиста процентна маржа та чиста операційна маржа.

Використання коефіцієнтного методу для оцінки фінансової стійкості банківських установ має перевагу в простоті розрахунків та можливості проведення комплексного аналізу фінансового стану установи. Тим не менше, розподіл підходів в межах коефіцієнтного методу може бути умовним, оскільки коефіцієнти можуть використовуватися як основа для різноманітних методів оцінки, таких як стрес-тестування чи мікро- та макропруденційні підходи [38, с. 62].

Найпопулярнішими засобами для оцінки фінансової стійкості банків є рейтингові методи. Сучасні вітчизняні підходи до рейтингової оцінки

включають номерні, бальні, регресійні та індексні методи. В номерних методиках присвоюється конкретне місце в рейтингу за кожним розрахованим показником. Бальні методи надають можливість отримати комплексну оцінку фінансової стійкості банку у балах. Регресійний підхід включає виділення певної групи об'єктів дослідження, розрахунок факторних показників для кожного об'єкта та середніх значень по всій групі. Індексний метод передбачає два етапи розрахунків: параметричні коефіцієнти та узагальнений індекс.

На сьогодні існують різні методики рейтингової оцінки фінансової стійкості банку, але однією з найбільш поширених є система CAMELS. Ця рейтингова система оцінює ризики та визначає рейтингові оцінки за такими ключовими складовими [27]:

Капітал (С): оцінка загального обсягу розміру капіталу банку з точки зору його достатності для захисту інтересів вкладників та забезпечення платоспроможності.

Якість активів (А): здатність банківської установи забезпечити повернення активів та вплив проблемних кредитів на загальний фінансовий стан установи.

Менеджмент і корпоративне управління (М): оцінка методів управління банком із точки зору його принципів корпоративного управління, ефективності діяльності та методів управління і контролю.

Надходження (Е): достатність доходів фінансової установи для майбутнього розвитку та зростання.

Ліквідність (L): здатність банківської установи своєчасно і повністю виконувати свої зобов'язання.

Чутливість до ринкових ризиків (S): здатність банку реагувати на зміни на фінансовому ринку.

Операційний ризик (O): спроможність банківської установи ефективно управляти операційним та інформаційним ризиком для запобігання, нейтралізації чи мінімізації фінансових втрат внаслідок реалізації фінансових ризиків [41].

Банк визначає комплексну рейтингову оцінку за системою CAMELSO, оцінюючи ризики та присвоюючи бали за різними складовими. Кожна складова отримує чотирибальну оцінку, де "1" свідчить про високу фінансову стійкість та стабільність, "2" вказує на прогалини, які, якщо не виправлені, можуть погіршити платоспроможність, "3" вказує на значні недоліки з під загрозою платоспроможності, а "4" свідчить про незадовільний стан ліквідності та платоспроможності, вимагаючи спеціальних заходів. Крім того, індекс Bank_FinScore, розрахований за допомогою 25 фінансових показників, використовується для порівняння фінансової стійкості банку з іншими установами у секторі. Цей скоринговий індекс використовує економічні нормативи та фінансові коефіцієнти, щоб комплексно відобразити різні аспекти фінансового стану, такі як ліквідність, достатність капіталу, рентабельність, а також ризики. Bank_FinScore використовується для об'єктивного порівняння фінансового стану банку відносно інших учасників ринку.

Індекс Bank_FinScore використовується для експрес-аналізу рівня фінансових ризиків банківської установи. Цей індекс відрізняється від рейтингових методик, оскільки вимагає більш детального експертного аналізу та урахування якісних факторів, таких як рівень зовнішньої підтримки, репутація акціонерів та інші операційні та юридичні ризики.

Оцінювання фінансової стійкості банківської установи можна проводити різними методами, включаючи статистично-математичні підходи. Дискримінантний та факторний аналіз, а також нелінійне оцінювання є ефективними методами для цієї мети. Багатовимірний статистичний аналіз, наприклад, застосовується як інструмент нагляду та експрес-оцінка фінансової установи.

Статистична модель SAABA використовується для оцінки трьох основних компонентів: аналізу кредитного портфеля, дослідження фінансового стану власників акцій та результатів перевірок фінансового стану банку. Ці методи дозволяють проводити повний та ґрунтовний аналіз та отримувати об'єктивні оцінки фінансової стійкості банківської установи. Варто врахувати,

що статистично-математичні методи можуть бути складними в обчисленнях та вимагати високого рівня знань в галузі теорії ймовірності та математичної статистики.

Стрес-тестування є ефективним методом оцінки фінансової стійкості банку, орієнтованим на прогнозування можливих фінансових ризиків, які можуть виникнути під час його діяльності. Цей метод включає аналіз якісних і кількісних аспектів, дозволяючи визначити вплив ризиків на установу та розробити стратегії для забезпечення фінансової стійкості та стабільності.

Макропруденційна оцінка фінансової стійкості банку базується на виявленні та мінімізації зовнішніх ризиків з метою попередження криз або зменшення можливих втрат. Ця оцінка включає розрахунок ряду індикаторів, таких як достатність капіталу, якість активів, прибуток, рентабельність, ліквідність та чутливість до ринкового ризику.

У мікропруденційному аналізі фінансової стійкості банку використовуються інші інструменти, такі як моделі Z-score та Мертона. Модель Мертона дозволяє оцінити здатність банку виконувати свої фінансові зобов'язання та визначити загальну можливість дефолту. Показник Z-score враховує різні фактори, такі як прибутковість активів, фінансовий леверидж та коливання прибутковості, для визначення ймовірності неплатоспроможності банку. Враховуючи ці моделі, можна здійснювати порівняння буферів (капіталізація та дохідність) з ризиком (коливання дохідності) для оцінки ризику неплатоспроможності банку. Зазначимо, що модель Z-score враховує три основні фактори, а саме прибутковість активів, фінансовий леверидж та коливання прибутковості активів банку.

Модель Мертона служить інструментом для визначення ймовірності дефолту банківської установи. За цією моделлю, фінансова стійкість банку вимірюється тим, наскільки стандартних відхилень має знизитися прибутковість фінансової установи, щоб її капітал вистояв перед збитками, що виникають. Індекс, який визначає цю міру, спрямований на оцінку рівня захищеності банківського капіталу від банківських ризиків.

Підсумовуючи, важливо відзначити, що на сьогодні існує різноманітні методи оцінки фінансової стійкості банківських установ. Кожен з них має свої переваги та недоліки. Ці методики відрізняються за складом факторів, які враховуються при оцінці фінансової стійкості, та кількістю показників, які використовуються для цієї оцінки.

1.3. Механізми забезпечення фінансової стійкості банку

Забезпечення фінансової стійкості банку передбачає розвиток механізму управління, який є комплексною системою взаємопов'язаних складових, що відображають відповідні дії у сфері банківського менеджменту. Цей механізм охоплює як методи керівництва, так і функціональні обов'язки управлінських суб'єктів. Серед ключових компонентів механізму забезпечення фінансової стійкості комерційних банків можна виділити наступне:

1. Суб'єкти забезпечення фінансової стійкості, які можуть бути зовнішніми (наприклад, законодавчі, фінансово-контрольні та регулюючі органи) і внутрішніми (такі як керівництво комерційного банку та органи управління фінансовими ресурсами та ризиками).

2. Об'єкти забезпечення фінансової стійкості.

3. Принципи забезпечення фінансової стійкості.

4. Процес забезпечення фінансової стійкості банків, який включає такі складові:

- а) методи забезпечення фінансової стійкості, що охоплюють планування, аналіз, оцінку, регулювання та контроль.

- б) інструменти забезпечення фінансової стійкості.

Перший метод забезпечення фінансової стійкості банку полягає у плануванні, яке включає встановлення цілей, розробку стратегій і тактик для досягнення основної мети - забезпечення фінансової стійкості банку. Цей процес спрямований на перетворення стратегічних цілей в конкретні фінансові

показники шляхом використання відповідних інструментів.

Забезпечення фінансової стійкості банку залежить від дотримання комплексу принципів, включаючи:

- єдність дій і засобів у досягненні мети суб'єктами управління даного механізму.
- комплексний підхід до процесу управління фінансовою стійкістю.
- поєднання тактики та стратегії управління фінансовою стійкістю для забезпечення його динамічності та безперервності.
- взаємозалежність елементів механізму управління.
- адаптивність процесу управління фінансовою стійкістю до можливих змін на фінансовому ринку.
- мінімізація ризиків.
- гнучкість.
- інноваційність.

Ще одним методом забезпечення фінансової стійкості банку є аналіз ключових компонентів фінансового стану комерційного банку, який дозволяє встановити причинно-наслідкові зв'язки між різними аспектами його діяльності.

Контроль, як метод забезпечення, полягає у перевірці відповідності отриманих результатів банківської діяльності запланованим показникам. Оптимальні значення цих показників сприяють підвищенню рівня фінансової стійкості. Для належного контролю за рівнем фінансової стійкості банків та ефективного управління необхідно дотримуватися всіх стадій контролю, проводити як органи нагляду, так і самі комерційні банки.

Яременко О.Р. та Беренич А.В. вказують на ряд методів, які забезпечують фінансову стійкість банку, зокрема: страхування, резервування, сек'юритизація, диверсифікація, лімітування [36].

У банківській теорії та практиці страхування розглядається як ефективний метод управління фінансовою стійкістю. Оскільки діяльність банків пов'язана з різними ризиками, існує потреба в їх зменшенні або

вирішенні. За класифікацією Базельського комітету з нагляду за банківською діяльністю, основними ризиками є: ринковий, кредитний, ризик процентних ставок, ризик ліквідності, страховий, правовий, ризик ділової репутації та операційний. Для захисту банків пропонується комплексне страхування, яке включає більше десяти окремих полісів. Світова практика страхування банківських ризиків розвинула два підходи.

Другий підхід відрізняється вибірковістю у виборі видів страхування і є економічно більш вигідним. При цьому відводиться більше уваги специфічним умовам, що робить цей підхід привабливішим. Однак недоліком цього підходу є неповне покриття банківських ризиків, що призводить до більших ризиків як для банку, так і для його клієнтів.

Карпова О. І. визначає резервування як ще один ефективний метод управління фінансовою стійкістю. Банки формують резерви за допомогою ризикових операцій, таких як кредитування, розміщення коштів на кореспондентських рахунках в інших банках, інвестиції у цінні папери, а також за допомогою відшкодування боргів. Слід звернути увагу на динамічне резервування, яке активно застосовується у країнах Західної Європи. Це сучасний інструмент, який дозволяє регулювати вразливість банківської діяльності до глобальних фінансових ризиків та оптимізувати використання банківського капіталу [35].

Також слід зазначити про такий метод керування фінансовою стійкістю банку, як сек'юритизація. Використання цього методу надає можливість знизити ризики шляхом відчуження ризикових активів через їх продаж. Під час сек'юритизації проводиться об'єднання кредитів в портфель та їх структурування як цінних паперів, що гарантовано підтримуються грошовими потоками відповідних кредитів. Початковою сек'юритизованою активною стали іпотечні кредити, але будь-який вид активів може бути підданий сек'юритизації [27, с. 117].

Серед усіх наявних методів управління фінансовою стійкістю банків вирішальне значення має диверсифікація, що представляє собою процес

зменшення обсягів ризиків шляхом розподілу капіталу поміж різними об'єктами інвестування та кредитування [27, с. 119].

Ще одним методом забезпечення фінансової стійкості банку є метод лімітування. Цей метод передбачає розробку докладної стратегічної документації, що встановлює максимально припустимий рівень ризику для кожного напрямку діяльності банку, а також чітке розподілення функцій і відповідальності серед персоналу.

Одним з ключових аспектів методу лімітування є не лише встановлення лімітів, але й їх активне впровадження та моніторинг. Це означає постійний контроль за дотриманням встановлених обмежень ризику та регулярне оновлення стратегічної документації відповідно до змін у фінансовому середовищі та бізнес-потребах.

Отже, метод лімітування є важливим елементом системи управління ризиками банку, який сприяє забезпеченню його фінансової стійкості та ефективного функціонування в умовах непередбачуваності ринкового середовища.

Система лімітування є одним із найпопулярніших інструментів управління ризиками банку. Вона базується на таких принципах:

- 1) Лімітування повинне охоплювати всі види банківської діяльності, що пов'язані з ризикованими кредитними позиціями.
- 2) Агрегування можливих втрат при розрахунках лімітів є обов'язковим.
- 3) Ліміти мають встановлюватися на основі внутрішнього кредитного рейтингу конкретних позичальників або їх груп.
- 4) Ліміти не підлягають перегляду на вимогу контрагентів.
- 5) Лімітування базується на результатах стрес-тестування.
- 6) Ліміти встановлюються з урахуванням ризику дефолту потенційних контрагентів.
- 7) Лімітування враховує обмеження за термінами, забезпеченням та валютою [25, с. 16].

Для забезпечення фінансової стійкості банку важливо розробляти індивідуальні заходи, спрямовані на протидію фінансовим ризикам банківської установи. У волатильних умовах ринку основними заходами можуть бути дії, визначені у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Заходами забезпечення фінансової стійкості банківської установи [36]

Напрямок	Заходи
1. Щодо активів	<p>1.1. Забезпечити перехід на формування середньострокових та короткострокових портфелів активних операцій банку з метою зменшення строку їх оновлення.</p> <p>1.2. Проводити фінансування виокремлених на основі аналізу пріоритетних галузей ведення бізнесу з метою недопущення втрати ринку у позичальників.</p> <p>1.3. Забезпечити рівномірну диверсифікацію портфелів, зменшення концентрацій по групам пов'язаних осіб.</p> <p>1.4. Ініціювати зменшення кредитного навантаження на позичальників, встановлювати графіки зменшення заборгованості з урахуванням строків виконання позичальниками інших власних зобов'язань.</p>
2. Щодо забезпечення виконання зобов'язань	<p>2.1. Забезпечити виважене прийняття застави з метою недопущення надання нефункціонального забезпечення, як частини виробничого комплексу.</p> <p>2.2. Встановлювати пріоритети щодо прийняття твердої універсальної застави, уникати спеціалізованого обладнання, товарів в обороті, сировини, майнових прав по контрактам.</p> <p>2.3. Уникати прийняття майнових виробничих комплексів, проводити їх розгляд окремо по складовим елементам комплексу (обладнання, нерухомість, транспорт).</p> <p>2.4. Забезпечити надання поруки по зобов'язанням боржника власниками та контролерами бізнесу.</p> <p>2.5. Встановлювати пріоритети щодо прийняття власного майна власників та контролерів бізнесу.</p> <p>2.6. Уникати інвестиційного кредитування, фінансування проектів відкриття бізнесу з урахуванням того, що грошовий потік має бути згенерований за рахунок роботи проекту, що фінансується.</p> <p>2.7. Проводити розрахунок можливого ліміту кредитування з урахуванням коефіцієнту LTV.</p>
3. Щодо ліквідності	<p>3.1. На постійній основі проводити контроль ГЕП–розривів.</p> <p>3.2. Надавати пріоритет залучення коштів у національній валюті.</p> <p>3.3. Вільні кошти інвестувати в низькоризикові активи (ОВДП, інші) з фіксованою доходністю з терміном інвестування, що збалансований із наявними зобов'язаннями</p>

Отже, фінансова стійкість є ключовою характеристикою банку, яка визначає його здатність витримувати максимальний рівень непередбачуваних втрат і зберігати стан ефективного функціонування. Це також якісна характеристика фінансового стану банку, що виявляється у достатності, збалансованості та оптимальному співвідношенні фінансових ресурсів за умов підтримання на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків. Управління фінансовою стійкістю банку повинно здійснюватися за допомогою таких методів, як страхування, резервування, сек'юритизація, диверсифікація та лімітування.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

2.1. Аналіз фінансової стійкості банківської системи України в 2020-2022 роках

На сучасному етапі розвитку відзначається наростання фінансової нестабільності, яка охопила не тільки економіку країни загалом, але й банківський сектор зокрема. Понад два роки воєнних дій на території України стали своєрідним експериментом та природним стрес-тестом для банківської системи країни. Незважаючи на серйозні геополітичні, демографічні та макроекономічні вибухи, банківський ринок витримав, завдяки зниженню внутрішньої вразливості до ризиків через попередні роки реформ та вчасним антикризовим заходам під час воєнних дій. Банкам вдалося зберегти керованість та неперервність платежів, забезпечити приплив коштів на рахунки населення та адаптувати операційні процеси до осінньо-зимових ракетних обстрілів та блек-аутів.

Протягом періоду військових дій з фінансового сектора вийшли всього 4 банківські установи, зокрема російські банки (МР Банк - Сбербанк, Промінвестбанк, Банк Форвард) та вітчизняний Мегабанк (табл. 2.1).

У 2022 році 65 банківських установ скоротили свою територіальну мережу на 20%, зменшивши кількість підрозділів з 6685 до 5336. Це відбулося внаслідок окупації південно-східної частини України, що призвело до закриття 1349 відділень. Цей показник значно перевищує результати 2021 року, коли було припинено діяльність лише 449 підрозділів [38].

Таким чином, повномасштабне вторгнення російських військ на територію України суттєво позначився на фінансовій інфраструктурі країни, призводячи до значного скорочення банківських відділень.

З іншого боку, активи банківських установ в період з 2018 по 2023 роки

демонструють тенденцію до зростання, збільшуючись з 1359703 млн грн до 2353592 млн грн. Зростання активів у 2022 році на 14,6% пов'язане з політикою Національного банку України, яка передбачає вимушену емісію гривні для покриття бюджетних потреб, зокрема, на воєнні та соціальні витрати.

Таблиця 2.1

Основні показники стану банківського сектора України

Показники	Станом на:				
	01.01.2019	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023
Кількість діючих банків, із них:	77	75	73	71	67
з іноземним капіталом	37	35	33	33	30
у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	23	23	23	23	22
Активи, млн грн	1359703	1493298	1822814	2053928	2353592
Кредитний портфель, млн грн	1118860	1033539	963664	1065347	1036129
Резерви за активними операціями банків, млн грн	556445	492229	375459	278774	368091
Капітал, млн грн	154960	199921	210640	255678	218549
Зобов'язання, млн грн	1204743	1293377	1612174	1798250	2135043
Рентабельність активів (ROA), %	1,69	4,26	2,54	4,09	1,18
Рентабельність капіталу (ROE), %	14,67	33,45	19,97	35,15	10,91

Джерело: побудовано за даними НБУ [32].

Протягом періоду аналізу кредитний портфель банківських установ відобразив зміни. У 2020 році він зменшився на 155196 млн грн у порівнянні з 2018 роком. У 2021 році спостерігалось його зростання на 101683 млн грн порівняно з 2020 роком. Проте, на кінець 2022 року кредитний портфель знову скоротився на 29218 млн грн, що пов'язано із слабким попитом на нові позики та зростанням непрацюючих кредитів до 38,1%, особливо в умовах воєнних дій. Бізнес і населення, стикаючись з важливими обставинами, виявили схильність утримуватися від високих відсоткових ставок та додаткових фінансових зобов'язань.

Резерви за активними операціями банків зменшилися з 556445 млн грн у 2018 році до 278774 млн грн у 2021 році. Проте, у 2022 році ці резерви знову зросли на 89317 млн грн, досягнувши 368091 млн грн порівняно з попереднім роком.

Значення капіталу банківських установ відзначається зростанням на 100718 млн грн протягом 2018-2021 років. На кінець 2022 року капітал банків становив 218549 млн грн.

Зобов'язання банків зросли протягом аналізованого періоду з 1204743 млн грн до 2135043 млн грн.

Рентабельність активів (ROA) виявляє стрімку тенденцію як до підвищення, так і до зниження. Особливо помітне її зниження за 2022 рік, коли вона значно скоротилася з 4,09% до 1,18%. Показник прибутковості капіталу (ROE) в аналізованому періоді відзначався як зростанням, так і зменшенням. На кінець 2022 року рентабельність капіталу склала 10,91%. Важливо відзначити, що хоча рентабельність залишалася на відносно високому рівні, це свідчить про фінансову стійкість банківських установ у умовах війни. Проте, при ближчому розгляді, рівень рентабельності капіталу виглядає позитивно, але його джерелом були процентні доходи від вкладень в ОВДП та депозитні сертифікати НБУ.

Отже, при оцінці фінансової стійкості рекомендується звертати увагу на

показники чистого прибутку банків (рис. 2.1) та враховувати економічні нормативи, встановлені Національним банком України.

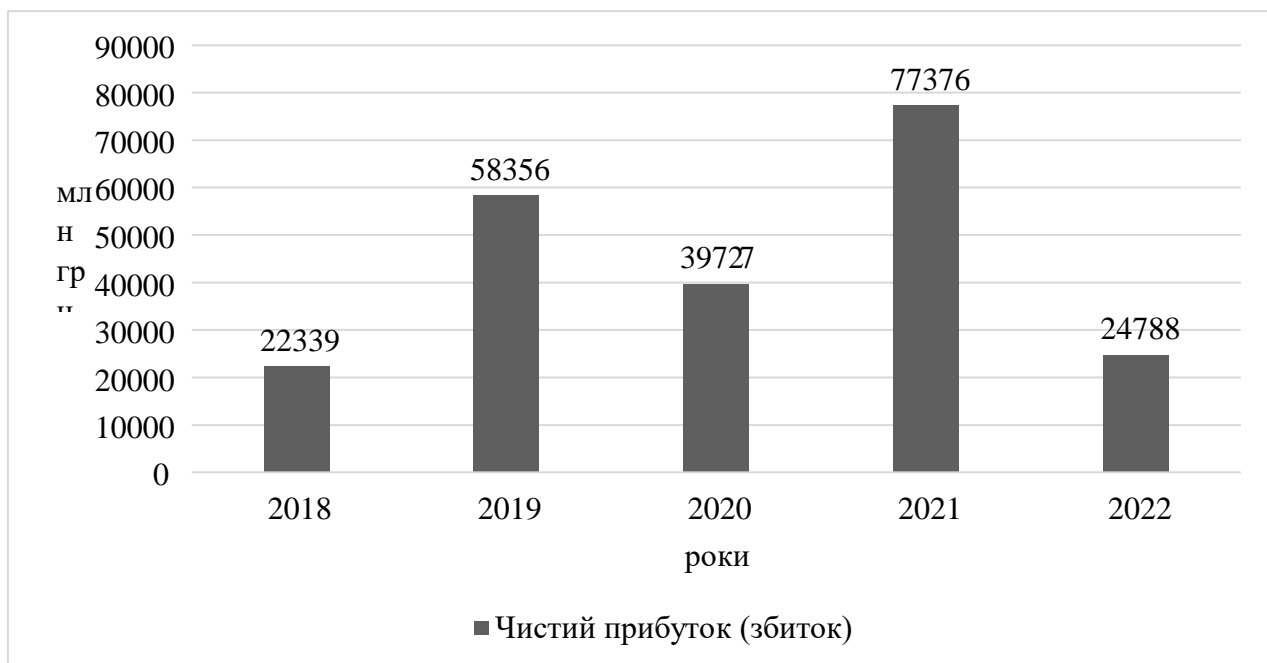

Рис.2.1. Прибутковість банківського сектора України в 2018-2022 роках

Джерело: побудовано за даними НБУ [32]

Починаючи з березня 2022 року, банківська система зазнала збиткової діяльності, що було пов'язано з воєнними діями на території України. Проте, з липня більшість банків відновила прибуткову діяльність. На кінець 2022 року чистий прибуток банківського сектору склав 24788 млн грн, що втричі менше, ніж у попередньому році (77376 млн грн). Понад половина цього прибутку припадала на АТ КБ «Приватбанк», а саме 30254 млн грн або 66%. Однак порівняно з 2021 роком прибуток банку зменшився на 14%.

Основним чинником зниження прибутковості банківського сектору стали збільшені відрахування у резерви через воєнні дії, зокрема, 107145 млн грн на кредити та 368091 млн грн на інші активи й ризики у 2022 році. З 67 платоспроможних банків України прибутковими були лише 46, які здобули сукупний чистий прибуток у розмірі 45628 млн грн, перевищивши сукупні збитки 21 банків на суму 20896 млн грн. При цьому важливо відзначити, що прибуток банківського сектору був сконцентрований, оскільки п'ять

найприбутковіших банківських установ забезпечили 89% валового прибутку [8, с. 23].

З метою забезпечення фінансової стійкості банків, Національним банком України була затверджена «Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні» [18], яка визначає обов'язкові для виконання економічні нормативи, що дозволяють оцінювати фінансовий стан банківських установ.

У таблиці 2.2 представлені показники виконання цих нормативів НБУ в цілому для банківської системи протягом 2018-2022 років.

Таблиця 2.2

Показники виконання економічних нормативів НБУ в цілому по банківській системі протягом 2019-2022 років

Показник	Рік			
	2019	2020	2021	2022
Регулятивний капітал (Н1), млн грн	147073,2	181880,5	213309,3	210409,1
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2), %	18,72	21,63	21,44	19,16
Норматив достатності основного капіталу (Н3), %	13,28	15,51	14,45	13,08
Норматив максимального розміру кредитного ризику одного контрагента (Н7)	17,32	19,85	19,40	18,95
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	120,54	84,60	70,75	88,08
Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9)	7,23	3,8	4,25	3,65
Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11)	0,0002	0,0002	0,0005	0,0001
Норматив загальної сума інвестування (Н12)	0,14	0,12	0,10	0,02

Джерело: побудовано за даними НБУ [36].

У період з 2019 по 2021 роки відзначається позитивна тенденція до зростання регулятивного капіталу (Н1). На кінець 2019 року регулятивний капітал банків становив 147073,2 млн грн, а на кінець 2021 року цей показник зріс до 213309,3 млн грн. Це свідчить про те, що банківські установи накопичували регулятивний капітал для покриття фінансових ризиків, які виникають під час банківської діяльності.

Проте, протягом 2022 року цей показник зменшився на 2900,2 млн грн і становив 210409,1 млн грн. Це може вказувати на зміни у фінансових умовах або стратегії банківської системи протягом зазначеного періоду.

Протягом досліджуваного періоду норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу в банківському секторі демонструє стійку тривалу тенденцію до зростання, змінюючись від 18,72% до близько 21,44%. На кінець 2022 року, хоча відбулося зменшення порівняно з 2021 роком, норматив все ще становив 19,16%, що перевищує встановлене нормативне значення (не менше 10%).

Норматив достатності основного капіталу (Н3) банківських установ узагальнюється в межах 13,08% - 15,51% і завжди перевищує нормативне значення. Проте важливо відзначити, що на кінець 2022 року цей показник знизився до 15,51%.

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) виявляє позитивну тенденцію зростання з 17,32% до 19,40% за період 2019-2021 років, але на кінець 2022 року відбулося невелике зменшення до 18,95%.

Норматив великих кредитних ризиків (Н8) демонструє зростання протягом 2019-2021 років, але на кінець 2022 року відзначається ще більшим зростанням, досягаючи 88,08%.

Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними особами (Н9) спостерігається зниження протягом розглядуваного періоду, з 7,23% до 3,65%.

Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11) виконується, однак має значення наближене до нуля в 2019-2022 роках, при тому, що рекомендоване значення не більше 15%.

Норматив загальної суми інвестування (Н12) виконується банківськими установами, але його низьке значення від 0,02% до 0,14% і постійне зменшення свідчать про нестабільність фінансової системи, що може стримувати банки в інвестуванні тимчасово вільних коштів.

Згідно з результатами проведеного аналізу фінансової стійкості банківського сектору, базуючись на показниках виконання економічних нормативів Національного банку України, можна прийти до висновку, що

кризові події 2022 року продовжують суттєво впливати на фінансову стійкість та стабільність банківських установ України. Однак важливо зауважити, що банкам вдалося уникнути можливої катастрофи в надзвичайно складних умовах зовнішнього середовища, пов'язаних з активними воєнними діями на території України. Це було досягнуто завдяки наявності достатнього рівня капіталізації банків.

Такий висновок вказує на те, що банки виявили себе стійкими в умовах кризи, зберігши достатню кількість капіталу для вирішення фінансових труднощів, що можуть виникнути в умовах надзвичайних обставин. Важливо продовжувати спостереження за динамікою фінансового стану банків та вживати заходів для підтримання їх стабільності в умовах непередбачуваних зовнішніх викликів.

2.2. Загальна характеристика комерційної діяльності АТ «А-Банк».

Об'єктом розгляду в бакалаврській роботі є комерційний банк «А-Банк», який був заснований 30 жовтня 1992 року, про що зафіксовано в Державному реєстрі комерційних банків, а також зареєстровано нову редакцію Статуту закритого акціонерного товариства «А-банк».

Місія банку полягає в наданні населенню швидких кредитів без застави та гарантій. Загальна мета - ввійти до ТОП-15 банків України за рахунок залучення депозитів населення та споживчого кредитування через реалізацію програм кредитування домогосподарств з високим рівнем доходу та 100% ресурсної забезпеченості.

На сучасному етапі АТ «А-Банк» вважається важливим учасником банківського ринку та одним із найбільших банків в Україні.

Банк АТ «А-Банк» надає різноманітні банківські послуги для фізичних та юридичних осіб, з особливою увагою до представників малого та середнього бізнесу та корпоративного сегменту ринку. Банк здобув репутацію фінансово

стабільного та надійного, пропонуючи широкий спектр послуг у європейському стилі.

За активами та власним капіталом розглядуваний комерційний банк входить до десятки найкращих та найнадійніших банків країни. Кількість клієнтів банку перевищує 1 585 000 на кінець 2023 року, а його мережа налічує понад 225 точок продажу банківських продуктів та два представництва на території України [44].

При вивченні результатів господарської діяльності АТ «А-Банк» слід звернутися до основних показників їх господарської діяльності, які представлені у табл. 2.3 [30].

Аналізуючи дані з таблиці 2.3, важливо відзначити значущу позитивну тенденцію до збільшення загального обсягу активів комерційного банку. Протягом 2020-2022 років відбувся значний приріст активів на рівні 92,8%. Зростання цього показника відбулося і у 2021 році на 55,83%, а також у 2022 році на 21,42%. Це свідчить про підвищену ефективність управління наявними коштами та майном розглядуваного банку. На кінець 2022 року загальний обсяг активів АТ «А-банк» склав 17,786 млрд грн.

Зростання активів банку було спричинене приростом наявних грошових коштів та їхніх еквівалентів у банку, що вказує на значну мобільність коштів. Ці активи є найбільш ліквідними та можуть бути швидко та без зайвих витрат конвертовані в інвестиції.

Таблиця 2.3

**Основні показники комерційної діяльності банку АТ «А-банк» за період
2020-2022 рр.**

Активи (тис. грн.)	2020	2021	2022
Грошові кошти та еквіваленти	344 573	856 856	1 841 859
Кредити юридичних осіб	1 025 951	1 648 047	1 407 845
Кредити фізичних осіб	6 164 546	7 853 460	4 813 120
Активи	9 225 853	14 376 993	17786728
Пасиви (тис. грн.)	2020	2021	2022
Кошти банків	49 766	90 812	252 177
Депозити юридичних осіб	1 244 181	2 359 230	2 725 964
Депозити фізичних осіб	6 344 151	9 174 692	11853822
Власний капітал	1 267 904	2 225 498	2 438 533
Фінрезультати, з поч. року (тис. грн.)	2020	2021	2022
Процентні доходи	2 632 161	3 185 633	3 474 153
Процентні витрати	810 743	726 808	788 285
Чистий процентний дохід	1 821 418	2 458 825	2 685 868
Комісійні доходи	532 818	839 938	1 226 811
Комісійні витрати	186 020	302 312	721 366
Прибуток/(збиток)	333 048	826 718	222 519

Розраховано авторкою на основі даних фінансової звітності АТ «А-Банк».

Наявність достатньої кількості грошових коштів та їхніх еквівалентів в банку відкриває досить обширні можливості для організації найефективнішої кредитно-комерційної діяльності та накопичення додаткових грошових ресурсів. Протягом аналізованого періоду з 2020 по 2022 роки показник зріс більше ніж у п'ять разів. Найзначніше зростання відбулося у 2021 році, коли вартість грошових коштів банку та їхніх еквівалентів підскочила на 248%. У 2022 році цей показник зріс на 215%, досягнувши 1 841 859 тис. грн (рис. 2.2).

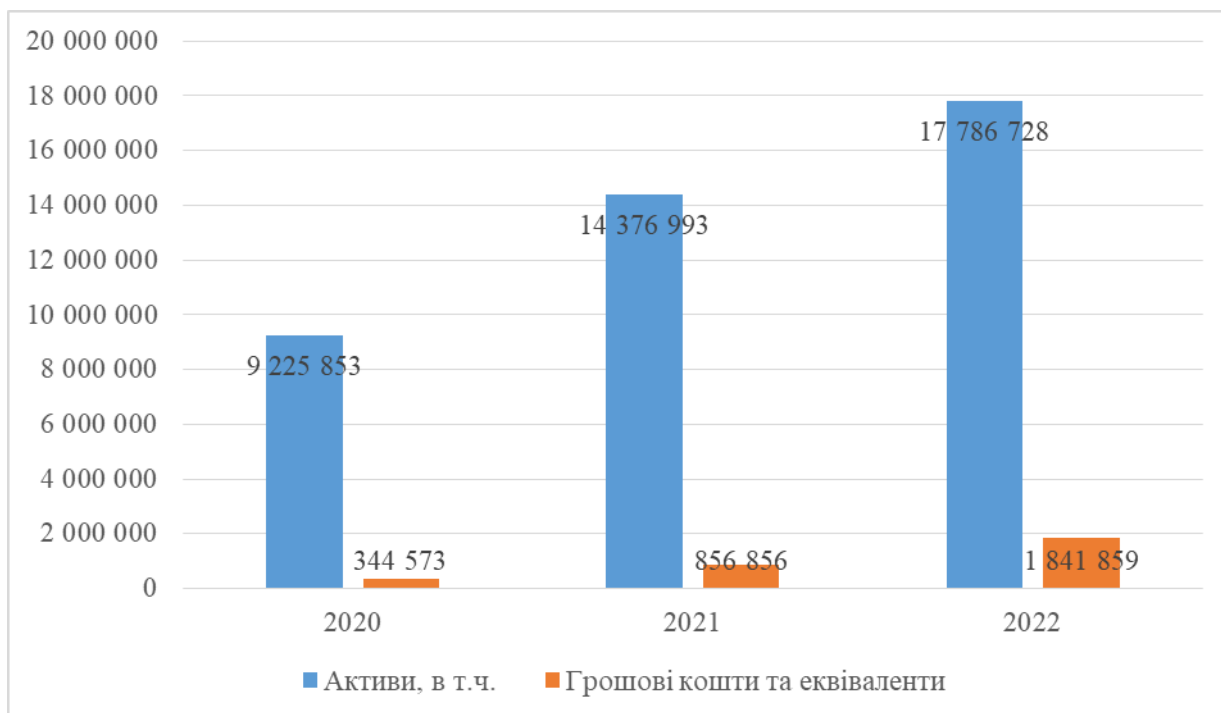

Рис. 2.2. Динаміка активів та грошових коштів і їхніх еквівалентів АТ «А-банк» за 2020-2022 рр.

Побудовано авторкою на основі даних фінансової звітності АТ «А-Банк».

Разом із збільшенням активів АТ «А-Банк» протягом аналізованого періоду також відзначається зростання його пасивів (джерела коштів), при цьому розмір власного капіталу зростає на 192%, що трошки нижче темпів зростання розміру зобов'язань (на 194%) за період 2020-2022 роки. Це свідчить про зростання фінансової автономності досліджуваного банку.

При аналізі зобов'язань важливо відзначити значний приріст цього показника з 8 906 002 тис. грн. у 2020 році до понад 17 270 496 тис. грн. у 2022 році. Темп приросту показника за період 2020-2021 років склав 55,05%, а за період 2021-2022 років - 24,69%. Зниження темпу приросту у 2022 році було обумовлене повномасштабним вторгненням росії в Україну.

У структурі зобов'язань найбільший внесок (85,20% у 2020 році) становлять кошти клієнтів (кошти юридичних та фізичних осіб), загальний розмір яких збільшується щороку. Зростання цього показника за період 2020-2022 роки склало 119,76%. Проте, відносна частка цього компонента у загальній структурі практично залишалась незмінною, коливаючись в межах

83-85% протягом аналізованого періоду. Це свідчить про зростання довіри клієнтів до АТ «А-Банк». Загальний показник коштів клієнтів у банку зросло з 7,5 млрд. грн. до рівня 14,5 млрд. грн. (рис. 2.3).

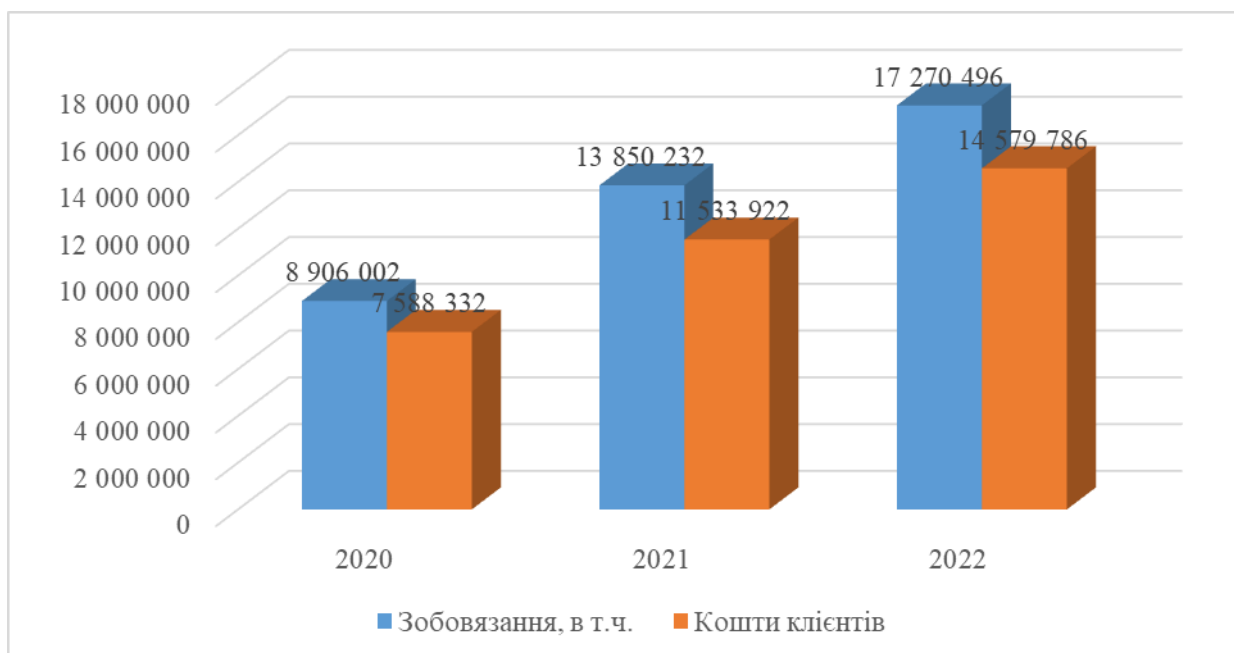

Рис. 2.3. Динаміка зобов'язань та коштів клієнтів а АТ «А-банк» за період 2020-2022 рр.

Побудовано авторкою на основі даних фінансової звітності АТ «А-Банк».

Іншими складовими пасивів банківської установи протягом звітного періоду стали резерви за зобов'язаннями, інші фінансові зобов'язання, інші зобов'язання та інше.

Спостереження за порівняно невеликою часткою власного капіталу в структурі пасивів свідчить про особливості діяльності комерційних банків, а саме їхню орієнтацію, переважно, на залучений капітал. За період аналізу розмір власного капіталу банківської установи АТ «А-Банк» збільшується з 1 267 904 тис. грн. у 2020 році до рівня 2 438 533 тис. грн. у 2022 році. Це зростання власного капіталу банку в першу чергу відбувалося за рахунок приросту статутного капіталу як в абсолютних, так і відносних значеннях. Зростання статутного капіталу здійснювалося через зростання вартості акцій досліджуваного банку на відкритому біржовому ринку, що позитивно характеризує фінансову стійкість.

Динаміку зміни власного капіталу АТ «А-Банк» можна побачити на рис.

2.4.

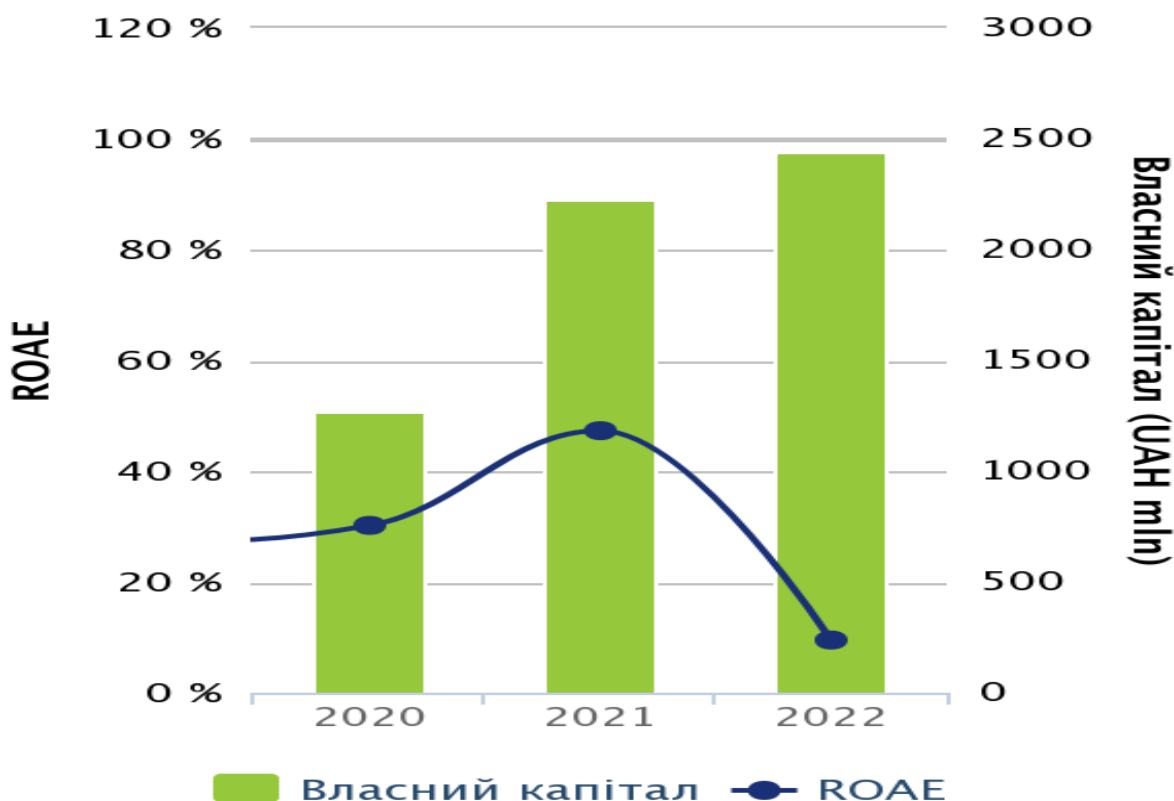

Рис. 2.4. Динаміка зміни обсягу власного капіталу та рівня його доходності у комерційному банку АТ «А-банк» за період 2020-2022 рр.

Побудовано авторкою на основі даних фінансової звітності АТ «А-Банк».

Оцінюючи фінансові результати діяльності банківської установи АТ "А-Банк" за період 2020-2022 років, важливо відзначити, що банк розробив власну фінансову стратегію, здійснюючи різноманітні банківські операції та отримуючи доходи від відсотків та комісій за вказаний період.

Необхідно відзначити, що розмір процентних доходів збільшився на 31,98%, в той час як процентні витрати зменшилися на 2,8%. Це свідчить про переорієнтацію стратегії діяльності банківської установи на банківські операції, що приносять комісійні доходи. Важливо враховувати, що порівняння показників за 2021 та 2022 роки може бути не вірним, оскільки повномасштабне вторгнення значно вплинуло на діяльність банків.

Переважання процентних доходів над процентними витратами вплинуло

на наявність чистого процентного доходу, ключового показника, який визначає прибуток банку протягом визначеного звітного періоду. Зокрема, чистий процентний дохід АТ «А-Банк» зростає із 1 821 418 тис. грн. у 2020 році до рівня 2 685 868 тис. грн. (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Динаміка зміни процентних доходів, витрат і чистого процентного доходу у комерційному банку АТ «А-банк» у 2020-2022 роках

Побудовано авторкою на основі даних фінансової звітності АТ «А-Банк».

Ситуація зі зміною комісійних доходів виявилася дещо відмінною від процентних доходів. Збільшення обсягу комісійних доходів призвело до зростання комісійних витрат АТ «А-Банк». Однак динаміка цих змін була кардинально протилежною; зокрема, приріст комісійних доходів за досліджуваний період склав близько 130%, тоді як зростання комісійних витрат становило навіть 287%.

Несприятливий рівень зростання комісійних витрат несвідомої ситуації, втім важливо відзначити, що комісійні доходи переважають над комісійними витратами. Це свідчить про ефективну стратегію банківських операцій, в основі якої лежить комісійна складова. Показник комісійних доходів А-Банку в 2020

році становив 532 818 тис. грн., а в 2022 році зріс до 1 226 811 тис. грн. Відносно показника комісійних витрат їхні значення становили 186 020 тис. грн. у 2020 році та 721 366 тис. грн. у 2022 році (рис. 2.6).

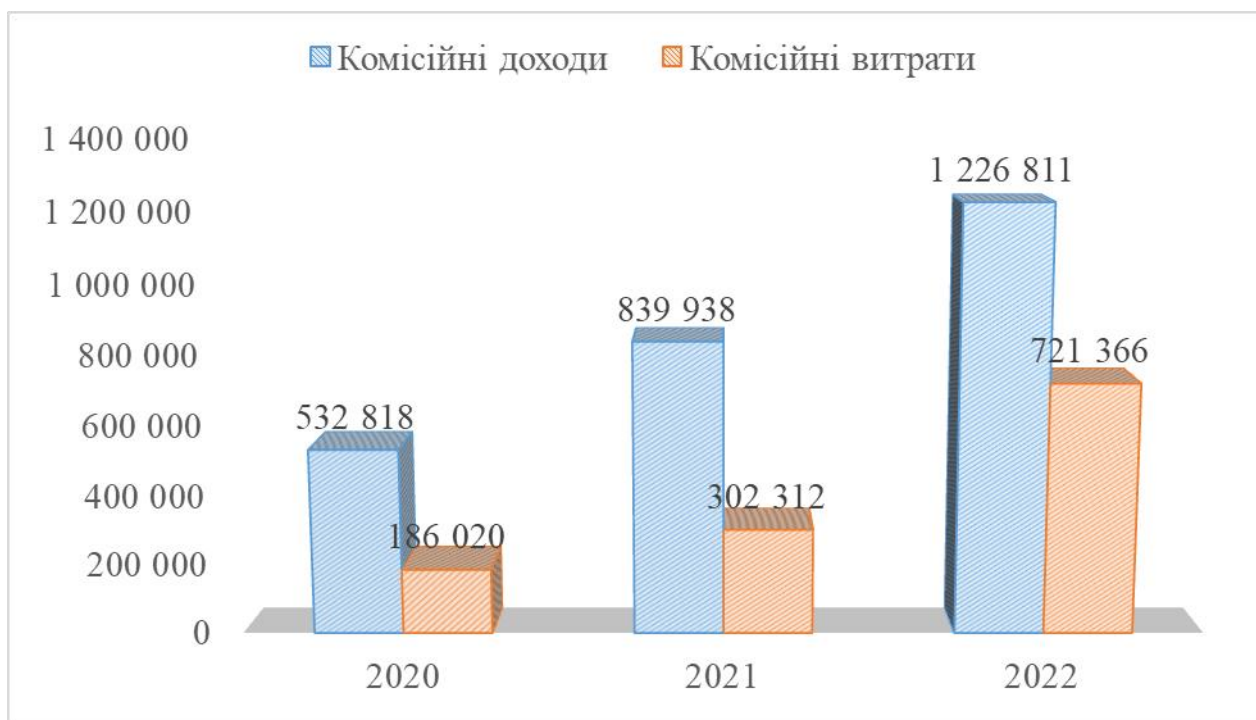

Рис. 2.6. Динаміка комісійних доходів та комісійних витрат у банку АТ «А-банк» за період 2020-2022 рр.

Побудовано авторкою на основі даних фінансової звітності АТ «А-Банк».

Узагальнюючим показником діяльності будь-якої фінансової установи, зокрема комерційного банку, є прибуток. АТ «А-Банк» працював із прибутком протягом усього аналізованого періоду 2020-2022 роки, що є свідченням ефективної діяльності даної банківської установи.

У підсумку 2020 року був зафіксований прибуток в розмірі 333,738 млн грн, що є дуже задовільним результатом на фоні зниження показників ділової активності, спричиненого поширенням COVID-19. У 2021 році АТ «А-Банк» досяг рекордного чистого прибутку у розмірі 826,718 млн грн, що свідчить про позитивні зміни в комерційній діяльності банку.

Цей успішний показник свідчить про ефективне управління ресурсами та успішні стратегічні рішення, що були прийняті управлінням банку в умовах економічних та фінансових викликів, пов'язаних з пандемією COVID-19.

У 2022 році передбачалося подальше зростання на рівні досягнутого тренду, однак ситуація кардинально змінилась через агресію рф. Незважаючи на повномасштабне вторгнення російських військ на територію України 22 лютого 2022 року, що призвело до значних втрат, АТ «А-Банк» залишився прибутковим, і за підсумками 2022 року було зафіксовано прибуток у розмірі 222,519 млн грн (рис. 2.7).

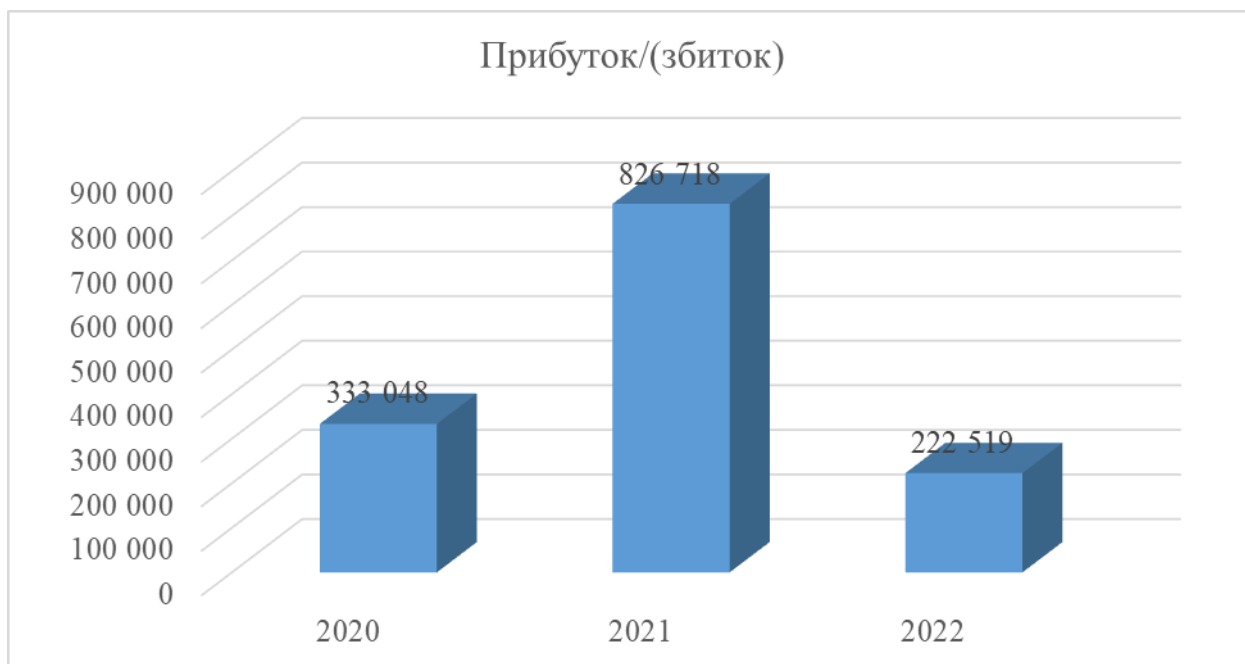

Рис. 2.7. Прибуток комерційного банку АТ «А-банк» за період 2020-2022 рр.

Побудовано авторкою на основі даних фінансової звітності АТ «А-Банк».

Загалом, під час аналізу показників ділової активності та фінансового стану АТ «А-Банк» за аналізований період 2020-2022 роки слід відзначити поступове зростання активів, зобов'язань та власного капіталу банку. Виділяється орієнтація банку на пасиви, зокрема на збільшення загального обсягу коштів клієнтів, при цьому позитивним явищем є зростання власного капіталу банку. АТ «А-Банк» залишається прибутковим протягом всього аналізованого періоду, що свідчить про ефективне управління та наявність кваліфікованого менеджменту в банку. При формуванні фінансових результатів банк отримує процентні та комісійні доходи від проведення різноманітних банківських операцій.

Узагальнюючи показники фінансового стану комерційного банку, можна відзначити його поступове розвиток та підвищення ефективності комерційної діяльності протягом аналізованого періоду.

2.3. Оцінка рівня фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк».

На основі наведеної інформації можна визначити, що фінансова стійкість кожної банківської установи, такої як АТ «Акцент-Банк», визначається не лише внутрішніми факторами, але й зовнішніми економічними умовами та подіями. При наявності високого рівня інфляції та економічних труднощів, таких як повномасштабна війна та окупація, фінансова стійкість банківських установ може бути значно підточена.

У зв'язку з втратою суб'єктів господарювання та банківської мережі, а також зменшенням економічної активності, банки можуть стикатися із скороченням чи повною відсутністю доходів. Це може призвести до того, що клієнти банків, намагаючись компенсувати свої втрати, починають знімати кошти з депозитних банківських вкладів. Така поведінка клієнтів може впливати на ліквідність окремих банків, навіть при підтримці держави, яка може нарощувати державні витрати для забезпечення ліквідності ринку.

Для оцінки фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк» рекомендовано використовувати метод коефіцієнтного аналізу, розраховуючи ключові показники, такі як рентабельність капіталу (ROE) та рентабельність активів (ROA). Це дозволить здійснити більш детальний аналіз фінансового стану банку та його здатності вирішувати фінансові виклики в умовах негативних економічних впливів..

Зменшення показників рентабельності активів (ROA) та рентабельності капіталу (ROE) АТ «Акцент-Банк» у період з 2020 по 2022 роки свідчить про вплив негативних економічних та соціальних умов на фінансові показники банку (рис. 2.8).

Показник ROA зменшився з 4,25% до 2,25%. ROA відображає ефективність використання активів для здобуття прибутку. Зменшення цього показника може бути пов'язане з різкими змінами в економічній ситуації, нестабільністю ринків та втратою потенційного прибутку в результаті зовнішніх факторів, таких як воєнні дії.

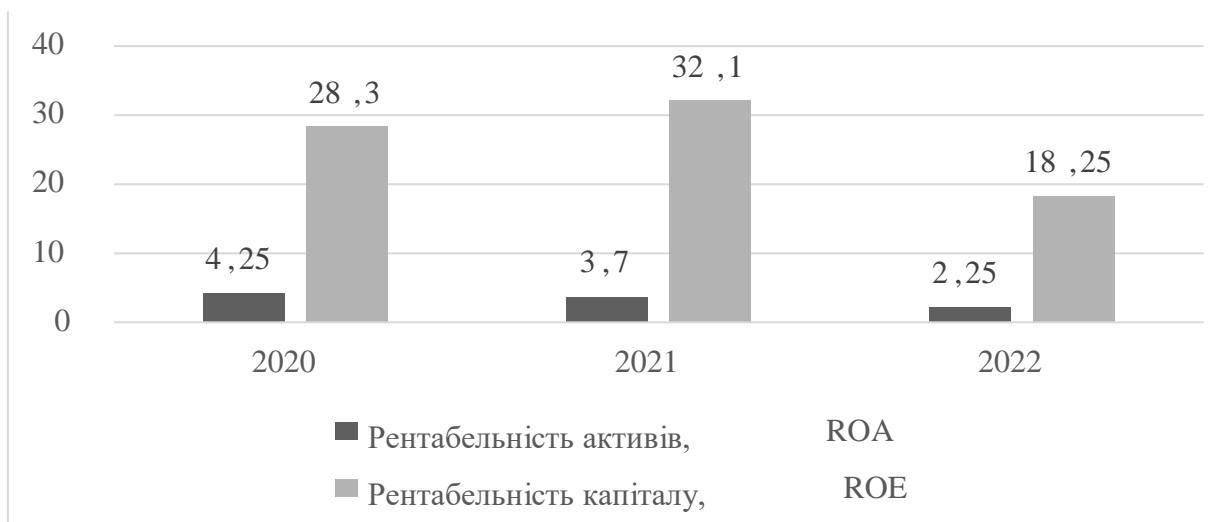

Рис. 2.8. Показники рівня фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк» в 2020-2022 роках.

Побудовано авторкою на основі даних фінансової звітності АТ «А-Банк».

Показник ROE також зменшився, з 32,1% у 2021 році до 18,25% у 2022 році. ROE відображає прибутковість капіталу та ефективність управління фінансами. Зменшення ROE може бути викликане зменшенням чистого прибутку через втрати, спричинені воєнним конфліктом на території України.

Ці показники свідчать про те, що банк стикається з викликами і нестабільністю в економічному середовищі. У таких умовах важливо для банку приймати ефективні стратегії управління ризиками та адаптуватися до змін в економіці для збереження фінансової стійкості.

Починаючи з 2020 року, АТ «Акцент-Банк» став системно важливим банком України, на яке накладаються специфічні вимоги для забезпечення його фінансової стійкості, зокрема [34]:

1. Поза стандартним нормативом достатності основного капіталу для

системно важливих банків, включаючи АТ «Акцент-Банк», передбачено використання буфера системної значущості, величина якого залежить від ступеня системної важливості банківської установи;

2. Системно важливі банківські установи повинні розробляти плани відновлення фінансово-господарської діяльності відповідно до вимог Національного банку України, спрямовані на стабілізацію фінансової діяльності умовах кризи;

3. Системно важливі банки зобов'язані виконувати додатковий норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) на рівні не більше 20%, у порівнянні з 25%, яке є нормою для інших банківських установ [32].

На рис. 2.9 можна спостерігати динаміку нормативу регулятивного капіталу АТ «Акцент-Банк» протягом періоду 2020-2022 років. Аналіз показує, що банк збільшує свій регулятивний капітал протягом цього періоду. Зокрема, регулятивний капітал зріс з 1 147 001 тис. грн у 2020 році до 2 134 215 тис. грн у 2022 році.

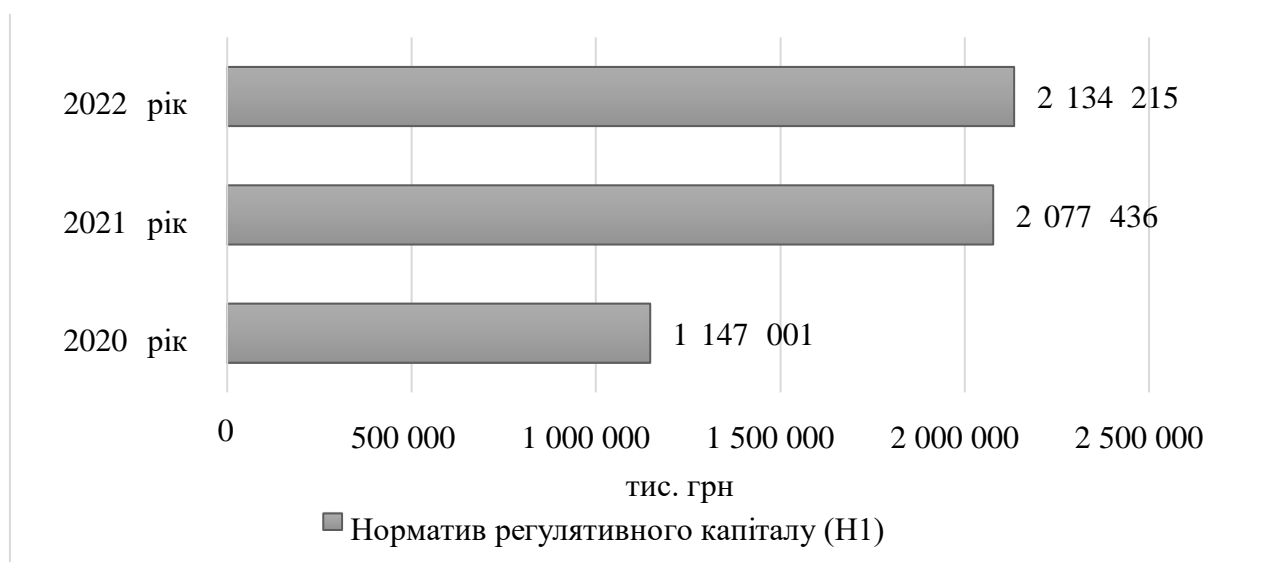

Рис. 2.9. Динаміка виконання нормативу Н1 регулятивного капіталу АТ «Акцент-Банк» в 2020-2022 роках

Джерело: побудовано за даними [32].

У таблиці 2.3 представлено зміни відповідно до економічних нормативів

АТ «Акцент-Банк», які відображають фінансову стійкість та стабільність його діяльності. Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) АТ «Акцент-Банк» за аналізований період відповідає рекомендованому значенню. На кінець 2020 року спостерігається зменшення цього нормативу до 12,88%, порівняно з попереднім роком. Протягом 2022 року відбувається зростання цього показника, зокрема до 20,2%.

Таблиця 2.4

Показники виконання економічних нормативів НБУ АТ «Акцент-Банк» в 2020-2022 рр.

Показник	Станом на		
	01.01.2021 р.	01.01.2022 р.	01.01.2023 р.
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2), %	14,09	12,88	20,02
Норматив достатності основного капіталу (Н3), %	9,71	7,90	16,59
Норматив короткострокової ліквідності (Н6), %	83,62	85,17	–
Норматив максимального розміру кредитного ризику одного контрагента (Н7)	15,61	12,43	16,05
Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	40,30	23,48	42,34
Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9)	0,17	0,31	0,16
Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (Н11)	0,00	0,00	0,00
Норматив загальної сума інвестування (Н12)	0,00	0,00	0,00
Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR _{ВВ}), %	283,5560	695,0311	1206,8292
Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті (LCR _{ІВ}), %	514,7050	434,3076	457,1159
Коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR), %	–	118,0136	178,8065

Джерело: побудовано за даними НБУ [32].

Схожа ситуація виявляється щодо нормативу достатності основного капіталу (Н3), який протягом досліджуваного періоду вказує на тенденцію як

до зростання (у 2022 році – 16,59 %), так і до спадання (у 2021 році – 7,90 %). Важливо відзначити, що станом на кінець 2021 року значення цього показника досягає критичного мінімуму, не досягаючи рекомендованого нормативного рівня – не менше 7%.

Протягом 2020-2021 років банк відповідав вимогам нормативу короткострокової ліквідності (Н6). У досліджуваному періоді зафіксовані невеликі коливання цього показника в межах 85,17-83,62 %, що вказує на значну частку ліквідних активів банку. У 2022 році цей показник вже не враховується, оскільки Національний банк України скасував його в зв'язку із введенням коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR).

Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) чітко виконувався АТ «Акцент-Банк» у відповідності до вимог які запроваджені для системно важливих банків протягом 2020-2022 років. Значення цього показника помітно зменшилося у 2021 році, з 15,61% до 12,43 %, що свідчить про позитивний тренд і невелику концентрацію ризику за окремим контрагентом банку. Однак на кінець 2022 року відзначається зростанням цього показника до 16,05 %.

Протягом обраного періоду 2020-2022 років норматив великих кредитних ризиків (Н8) АТ «Акцент-Банк» характеризується значними коливаннями значень. На кінець 2021 року цей показник істотно зменшується (з 40,30 % до 23,48 %) через значне збільшення суми регулятивного капіталу банку протягом визначеного періоду. Але на кінець 2022 року відбувається зростання цього показника до 42,34 %.

Значення нормативу максимального розміру кредитного ризику АТ «Акцент-Банк» за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) в аналізованому періоді коливається в межах 0,16-0,31 %.

Під час воєнних дій обсяги непрацюючих кредитів банку зросли через погіршення платоспроможності клієнтів та втрати майна, на придбання якого були надані кредити, що має вплив на фінансовий стан банку.

Оцінка виконання економічних нормативів інвестування Н11 та Н12 в

2020-2022 роках свідчить про досить низьку інвестиційну активність банку, оскільки значення цих показників залишається на нульовому рівні.

Аналіз залишків готівкових коштів, коштів на кореспондентських рахунках, інвестицій в облігації внутрішньої державної позики та депозитних сертифікатів НБУ свідчить про достатній запас ліквідності банку. На кінець 2022 року залишки на кореспондентських рахунках та у депозитних сертифікатах НБУ складають 6541579 тис. грн, що забезпечує безперербійне задоволення банком потреби у ліквідних коштах [53].

На кінець 2022 року фінансова стійкість банківської установи АТ «Акцент-Банк» визнається достатньою, оскільки вона дотримується рекомендованих значень економічних нормативів, встановлених Національним банком України (НБУ). Конкретно, на кінець 2022 року значення коефіцієнта покриття ліквідності (LCR) за всіма валютами складає 1207 %, за іноземними валютами – 457 %, а коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) – 179 %.

Узагальнений аналіз фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк» вказує на те, що банк в цілому відповідає рекомендаціям НБУ та виконує встановлені нормативи протягом 2020-2022 років. У банківській установі продовжує зростати регулятивний капітал, як свідчить збільшення нормативу регулятивного капіталу. Слід зазначити, що успішне виконання всіх показників щодо визначених нормативних значень, вказуючи на достатній рівень фінансової стійкості банку в зазначений період.

Проте слід зауважити, що на сучасний момент фінансово-господарську діяльність банку істотно впливають зовнішні фактори, такі як фінансова нестабільність, високий рівень інфляції у країні, зменшення надлишкових коштів у населення та загальна економічна дестабілізація. Фінансово-економічна криза призвела до значного відтоку грошових коштів із банківської системи загалом, а також із АТ «Акцент-Банк», що вплинуло на зростання обсягу проблемних кредитів банку. Ці фактори призвели до погіршення показників ліквідності та платоспроможності банку, що в свою чергу вплинуло

на його фінансову стійкість.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ

3.1. Проблеми забезпечення фінансової стійкості банку в умовах війни

Головним аспектом забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах воєнного конфлікту є збереження довіри клієнтів до банківського сектору. Ця довіра українських клієнтів виступає ключовим фактором для забезпечення стабільного функціонування банківської системи під час війни. Збереження довіри клієнтів визнається основним принципом у таких умовах.

На сьогодні можна зауважити, що населення України відчуває довіру до банківської системи навіть у період війни. Завдяки продовженню співпраці з клієнтами, фізичними і юридичними особами, банківські установи забезпечують своєчасне виконання усіх своїх фінансових зобов'язань перед вкладниками, кредиторами та засновниками [53].

Зважаючи на ці обставини, можна зробити висновок, що функціонування банківської системи під час війни має ключове значення, оскільки саме банки забезпечують нормальний обіг грошей в економіці. Під час конфлікту, так само, як і у мирний час, робота банківської системи повинна базуватися на принципах законності, економічної самостійності, незалежності, відповідальності за фінансові зобов'язання, легальності банківських операцій, відповідності нормативам Національного банку України, а також гарантуванні права фізичних осіб на вибір банківської установи та виконання всіх фінансових зобов'язань.

Проте, важливим пріоритетом у функціонуванні банківської системи залишається збереження довіри громадян. Ця довіра, яку виявляють фізичні та

юридичні особи, є ключовою для забезпечення безперервного надання банками послуг навіть у складних умовах, що супроводжують воєнний конфлікт.

Банківський сектор, стикаючись з численними викликами під час воєнного конфлікту, був примушений адаптуватися та внести значні зміни у свій спосіб функціонування.

Проблеми функціонування банківської системи України в умовах війни [37].

Проблеми	Пояснення
Брак трудових ресурсів	В зв'язку з воєнними діями в багатьох регіонах України та небезпекою ракетних ударів по всій території країни, відбувається масове звільнення працівників банківських установ. Співробітники банків звільняються в зв'язку з закриттям відділень або за власним бажанням. Значна втрата трудових ресурсів завдала удару по банківській системі
Завислі платежі	Проблема «завислих платежів» з'явилася ще на початку війни, коли підприємства та установи намагалися достроково виплатити своїм працівникам заробітну плату чи перерахувати матеріальну допомогу. До сьогодні трапляються випадки затримки платежів з перерахуванням коштів на гуманітарні та оборонні цілі. Основною причиною таких затримок є недостатня кількість операційних працівників в банківських відділеннях в регіонах, які знаходяться на окупованих, деокупованих територіях, або в зоні бойових дій
Загроза кібератак	Станом на 4 серпня 2022 року росія здійснила 796 кібератак, значна частина яких стосувалася банківської системи України. Найбільша кількість кібератак спостерігалася в лютому-березні 2022 року. В зв'язку з цим торгові мережі змушені були продавати товари виключно за готівкові кошти. Ворожі хакери продовжують атакувати банківську систему, однак якість кібератак значно нижча, ніж на початку повномасштабного вторгнення
Перевищення лімітів касових залишків	В торгових точках, АЗС та інших закладах, розташованих на територіях, які окуповані, деокуповані або знаходяться в зоні бойових дій, виникає проблема перевищення касових залишків. Вона пов'язана з припиненням послуг з інкасації готівки у зв'язку із загрозою мародерства. Таким чином, одні заклади приймають тільки готівку, а інші – платіжні картки
Арешт банківських рахунків	З цією проблемою зіткнулись боржники у виконавчих провадженнях. Система примусового стягнення в Україні модернізована. В першу чергу, вона передбачає арешт та блокування банківських карток боржників. В разі відсутності готівки такі особи не мають можливості розрахуватися картою. Будучи внутрішньо переміщеними особами, вони не мають можливості скористатися коштами, які надходять на рахунок від родини або держави. Варто зазначити, що держава частково вирішила проблему, розблокувавши рахунки особам, борг яких не перевищує 100 тис грн. Однак вирішити її повністю поки що не вдалось
Втрати за попередньо надані кредити	З початком війни в Україні забезпечення кредитування практично припинилось. Більшість кредитів, оформлених раніше фізичними чи юридичними особами, не будуть повернуті. Торгово-промислова палата України оголосила форс-мажор, який підтверджує неможливість виконання зобов'язань під час воєнного стану

З метою збереження високого рівня довіри клієнтів, Національний банк України (НБУ) та всі банківські установи оперативно розробили та впровадили ряд заходів для стабілізації банківського ринку.

У перших місяцях війни завдяки своєчасним діям НБУ та банківських установ були зменшені фінансові втрати в Україні. Незважаючи на існуючі ризики воєнного конфлікту спостерігалось збільшення суми коштів, розміщених клієнтами у банках. У кінці березня було зафіксоване зростання депозитів. Проте, важливо відзначити, що частина коштів на рахунках перебувала у категорії «до запитання», досягнувши максимального рівня. Це було пов'язано з виплатами заробітних плат та зменшенням виручки корпорацій, особливо в іноземній валюті.

Війна спричинила зменшення попиту на кредити серед населення, але попит на корпоративні кредити залишається стійким завдяки поліпшенню умов участі корпорацій у державних програмах. Щоб уникнути очікуваних збитків, банки вирішили формувати резерви, що призвело до втрат у банківському секторі. Реалізація кредитного ризику є ключовим чинником, що впливає на фінансовий стан банків, і це може призвести до зниження їхнього капіталу. Важливо зазначити, що в умовах війни Національний банк не застосовує жодних заходів щодо невиконання вимог до капіталу та ліквідності. Після завершення війни та перемоги банкам буде надано час для відновлення їхньої стійкості.

У лютому 2022 року російські банки в Україні «Промінветбанк» та «МРБ» були закриті (вони володіли 2% чистих активів банківського сектору), що призвело до зменшення кількості банків, які діяли в Україні, до 69 установ. Внаслідок цього, активи банківського сектору зменшилися через закриття приватних та іноземних фінансових установ. Проте, державні банки залишилися стійкими, і їхні чисті активи та кошти фізичних осіб зросли на 1,1 пункти та 0,4 пункти відповідно до 47,8% та 55,9%. Також спостерігався ріст рівня концентрації в банківському секторі [38].

У воєнний час критично важливою є підтримка фінансової стабільності

державних банків.

3.2. Напрями підвищення рівня фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк».

У 2022 році АТ «Акцент-Банк» провів стрес-тестування кредитного ризику, оцінюючи його в контексті трьох сценаріїв: базового, несприятливого та шокового. За результатами стрес-тестування було отримано наступні результати:

1. Базовий сценарій. Згідно з базовим сценарієм, який передбачає погіршення обсягу проблемних кредитів на 15%, додаткові витрати на формування резервів становлять 443,95 тис. грн.

Загальний вплив стрес-тестування на капітал банку та виконання економічних нормативів за базовим сценарієм:

- Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2) – 19,2%;
- Норматив достатності основного капіталу (Н3) – 16,3%.

2. Несприятливий сценарій. За несприятливим сценарієм, що передбачає погіршення обсягу проблемних кредитів на 30%, додаткові витрати на формування резервів становлять 836,855 тис. грн.

Загальний вплив стрес-тестування на капітал банку та виконання економічних нормативів за несприятливим сценарієм:

- Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2) – 16,0%;
- Норматив достатності основного капіталу (Н3) – 12,9%.

3. Шоковий сценарій. За шоковим сценарієм, що передбачає погіршення обсягу проблемних кредитів на рівні 2022 року, додаткові витрати на формування резервів становлять 1,288,012 тис. грн.

Загальний вплив стрес-тестування на капітал банку та виконання економічних нормативів за шоковим сценарієм:

- Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2) – 11,97%;
- Норматив достатності основного капіталу (Н3) – 8,7%.

Отримані результати стрес-тестування вказують на те, яким чином різні

сценарії можуть впливати на капітал банку та його відповідні економічні нормативи.

Важливо відзначити, що з урахуванням прогнозів банківської установи стосовно зменшення регулятивного капіталу може виникнути недостатність капіталу для відповідності нормативним вимогам Національного банку України (НБУ) до кінця 2023 року. У зв'язку з цим АТ «Акцент-Банк» розглядає можливість впровадження Плану відновлення діяльності, що є обов'язковим для системно важливих банків України, до яких належить згадана установа.

Для уникнення порушення фінансової стійкості банку в умовах можливого воєнного стану, банку рекомендується провести капіталізацію. З метою підвищення рівня капіталізації, банк повинен прагнути до збільшення власного капіталу, перш за все, шляхом залучення зовнішніх джерел, таких як емісія акцій чи боргові зобов'язання.

Кожен з наведених інструментів має свої переваги та недоліки, і вибір конкретного шляху варто здійснювати на підставі ретельного аналізу ефективності їх використання. Однак важливо враховувати, що на сьогоднішній день існує значна невизначеність через невизначений вплив майбутнього розвитку військового конфлікту та невизначеність щодо термінів завершення військових дій. Ця невизначеність може створити серйозні виклики для можливості банку продовжувати свою діяльність на постійній основі.

Для зміцнення фінансової стійкості банку, ключовим аспектом є збільшення його доходів, зокрема прибутку, який є важливим джерелом росту власного капіталу. Операційна дохідність банку залежить від різних факторів, таких як норма прибутку від активних операцій, розмір та структура активів, а також величина плати за надані послуги. Оцінка всіх джерел доходів, якісна та кількісна, є важливою для визначення напрямків операцій, що є вигідними для банківської установи.

Збільшенню дохідності сприяє не лише збільшення прибутку, але і скорочення витрат на обслуговування банку. Це вимагає постійного аналізу АТ «Акцент-Банк», оцінки витрат на банківські операції та послуги, а також

визначення можливостей їх зменшення, що впливає позитивно на фінансову стійкість та стабільність банку.

Отже, для забезпечення фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк» в довгостроковій перспективі, необхідно вживати ряд заходів, які представлені на рис. 3.1.

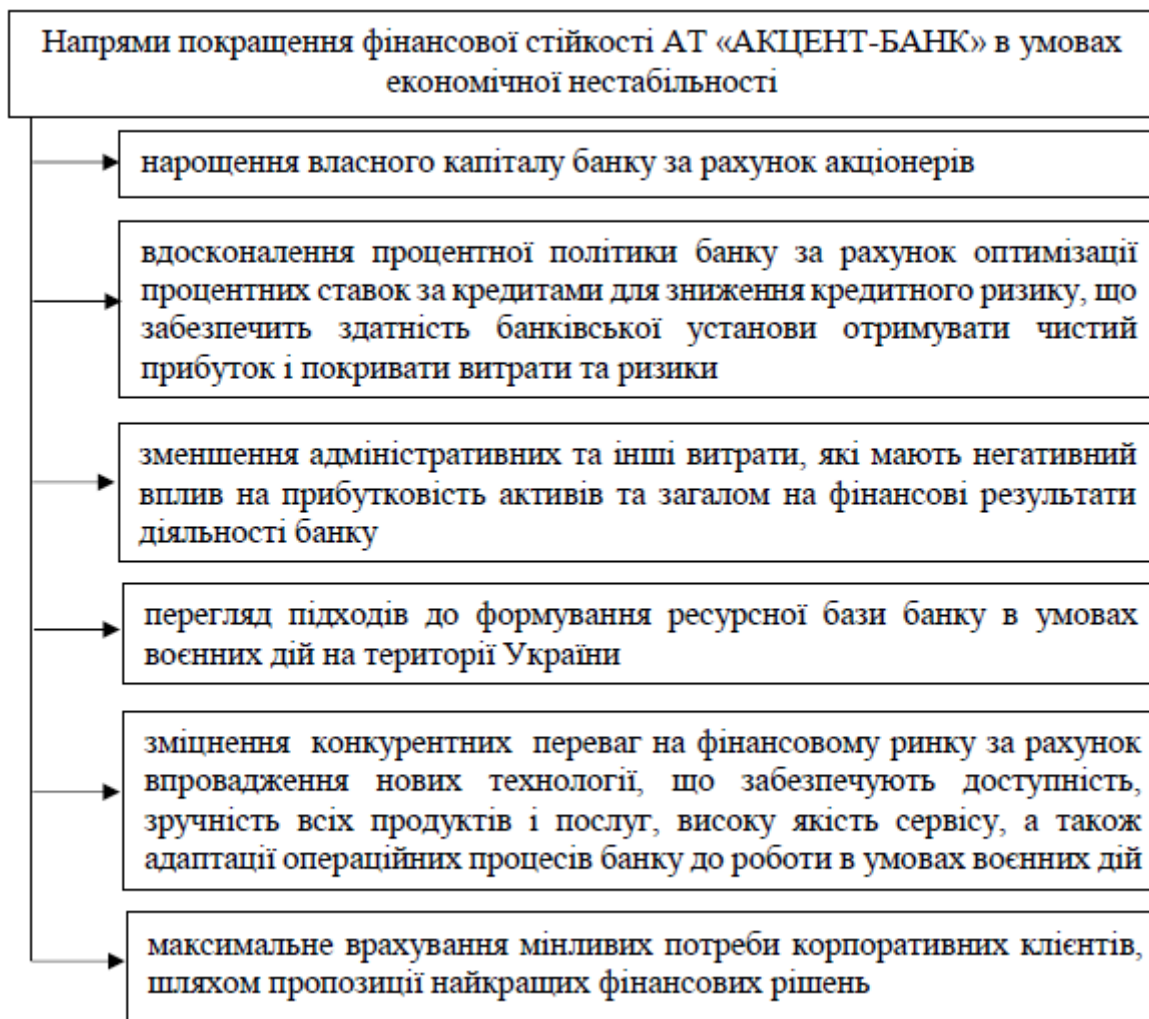

Рис. 3.1. Напрями покращення фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк» в умовах економічної нестабільності.

Джерело: побудовано за даними [41].

З урахуванням цих факторів, АТ «Акцент-Банк» має переглянути свій підхід до формування ресурсної бази, враховуючи зростання процентних ставок та помітне зниження попиту на кредити як від фізичних, так і від юридичних осіб. Ці тенденції призведуть до зменшення спреду та рентабельності

банківської установи в середньостроковій перспективі. За оцінками НБУ, через високий рівень інфляції та макрофінансову нестабільність, вартість ресурсів зростатиме, що значно обмежує відновлення кредитування. Зміни в інфраструктурі фінансового ринку призведуть до спроб захоплення традиційних «банківських» сегментів компаніями як фінансовими, так і нефінансовими. Отже, АТ «Акцент-Банк» повинен суттєво переглянути свої підходи до забезпечення фінансової стійкості, надавши значну увагу формуванню капітальних буферів і паралельно адаптуючи депозитну, кредитну та інвестиційну політику до нових умов діяльності в умовах нестабільності.

Підсумовуючи, варто відзначити, що банк АТ «Акцент-Банк» має достатній рівень фінансової стійкості, але йому не вистачає захисту від зовнішніх впливів, зокрема від погіршення економічної ситуації через активні воєнні дії на території України та їхніх наслідків на ринку банківських послуг. Узагальнюючи, негативні зовнішні фактори значно впливатимуть на забезпечення фінансової стійкості банківської установи у середньостроковій перспективі. Тому ефективність ресурсної політики АТ «Акцент-Банк» та внутрішні процедури управління активами банку і його ризиками набувають важливого значення.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі було проведено аналіз теоретичних основ та визначено практичні аспекти оцінки фінансової стійкості банку в умовах економічної нестабільності, зокрема комерційного банку АТ «А-Банк». На основі виконаних завдань можна зробити наступні висновки:

1. На сьогоднішній день, український банківський сектор працює в умовах нестабільної економічної ситуації, спричиненої воєнними діями на території країни, що значно впливає на фінансову стійкість цього сектору.

2. В роботі розглянуто економічне поняття фінансової стійкості банку, яке характеризується достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів і активів банківської установи, за умови збереження на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків банку для ефективного функціонування.

3. Визначено, що на фінансову стійкість банків впливає велика кількість зовнішніх та внутрішніх факторів, моніторинг яких є одним із ключових аспектів діяльності банківських установ для забезпечення їх фінансової стабільності. Також узагальнено методи оцінки фінансової стійкості банку.

4. Зростання рівня інфляції в країні під час повномасштабної війни, сповільнення економічної активності, втрата суб'єктів господарювання та частини банківської мережі через окупацію поступово зменшують стійкість банківських установ. З початку березня 2022 року діяльність банківської системи була у збитку. На кінець 2022 року чистий прибуток банківського сектору склав 24788 млн грн, що втричі менше порівняно з попереднім роком (77376 млн грн).

5. Результати аналізу фінансової стійкості банківського сектору, здійсненого на основі показників виконання економічних нормативів НБУ (нормативів капіталу, ліквідності, кредитного ризику, інвестування), свідчать про те, що кризові явища 2022 року продовжують суттєво впливати на

фінансову стійкість та стабільність банківських установ України. Банкам вдалося уникнути катастрофи завдяки достатній капіталізації.

6. У роботі був проведений аналіз фінансово-господарської діяльності АТ «Акцент-Банк» протягом 2020-2022 років, зосереджений на активах, зобов'язаннях і власному капіталі, що в цей період демонстрували тенденцію до зростання. У результаті виявлено, що діяльність банківської установи була прибутковою. На кінець 2020 року загальний розмір прибутку склав 333048 тис. грн. У 2021 році чистий прибуток збільшився на 493670 тис. грн або 148,23 % і склав 826718 тис. грн. Проте в 2022 році, порівняно з попереднім роком, чистий прибуток зменшився на 624081 тис. грн або 75,49 % і склав 202637 тис. грн.

7. Для оцінки фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк» використано метод коефіцієнтного аналізу через розрахунок рентабельності капіталу (ROE) та рентабельності активів (ROA). Показник рентабельності активів (ROA) протягом 2020-2022 років зменшився з 4,25 % до 2,25 %, що пов'язано з нестабільністю економічної ситуації в країні. Показник рентабельності капіталу (ROE) АТ «Акцент-Банк» в динаміці показав зменшення з 32,1 % у 2021 році до 18,25 % у 2022 році. Причиною цього стало зменшення суми чистого прибутку на 624081 тис. грн у 2022 році порівняно з 2021 роком, внаслідок воєнних дій на території України.

8. АТ «Акцент-Банк» з 2020 року відноситься до системно важливих банків України, що підвищує вимоги до забезпечення їх фінансової стійкості, зокрема за економічними нормативами НБУ.

9. На кінець 2022 року фінансова стійкість банківської установи є достатньою, оскільки вона відповідає рекомендованим значенням встановленим НБУ економічним нормативам. Коефіцієнт покриття ліквідності (LCR) за всіма валютами становить 1207 %, за іноземними валютами – 457 %, а коефіцієнт чистого стабільного фінансування (NSFR) – 179 %.

Отже, аналіз фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк» показав, що в цілому банківська установа дотримується рекомендацій НБУ і виконує

встановлені нормативи протягом 2020-2022 років. Банк продовжує нарощувати регулятивний капітал, що свідчить про зростання нормативу регулятивного капіталу. Виконання всіх показників щодо встановлених нормативів свідчить про достатній рівень фінансової стійкості банку в 2020-2022 роках.

Для запобігання порушенню фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк» в умовах воєнного стану рекомендується провести капіталізацію. З метою підвищення рівня капіталізації банку, слід зосередитися на збільшенні власного капіталу, перш за все, через зовнішні джерела, такі як емісія акцій чи випуск облігацій.

Для поліпшення фінансової стійкості АТ «Акцент-Банк» в умовах економічної нестабільності рекомендується: вдосконалити процентну політику банку, оптимізувавши процентні ставки за кредитами. Зменшити адміністративні та інші витрати, що може позитивно впливати на прибутковість та фінансові результати діяльності банку. Переглянути підходи до формування ресурсної бази банку. Зміцнити конкурентні позиції на фінансовому ринку, впроваджуючи нові технології для забезпечення доступності, зручності та високої якості сервісу. Максимально враховувати мінливі потреби корпоративних клієнтів, пропонуючи найкращі фінансові рішення.

Ці заходи допоможуть банку зміцнити свою фінансову позицію та забезпечити ефективне функціонування в умовах складної економічної ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківські операції: підручник. 2-ге вид., допов. і перероб. Мороз А. М. та ін. К.: КНЕУ, 2012. 476 с.
2. Бойко В.М., Волкова Н.І. Фінансова стійкість банку: оцінка, моделювання та прогнозування. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 9-10. С. 52-59.
3. Васюренко О. В., Погореленко Н. Д. Організація управління стійким розвитком банківської установи. *Вісник Національного банку України*. 2016. №7. С. 22–24.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2013. 1440 с.
5. Вінниченко О.О., Громакова В. В. Теоретичні аспекти фінансової стійкості банку. *Бізнес-Інформ*. 2020. № 5. С. 375-381.
6. Вовк В. Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи. *Фінанси, банки, інвестиції*. 2018. № 2. С. 41–44.
7. Волкова Н.І., Бойко В.М. Фінансова стійкість банку: оцінка, моделювання та прогнозування. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 9-10. С. 52-59.
8. Гнилякевич І.В., Голубник О.Р., Палько І.М. Просування банківських послуг в умовах українського ринку інноваційних технологій. *Сталий розвиток економіки*. 2022. № 6(16). С 313-318.
9. Горбунова Ю.Р., Шевцова О.Й. Управління фінансовою стійкістю банку. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 4 (80). С. 104-111.
10. Гуляєва Л.П. Ефективність функціонування банків в сучасних умовах. Міжнародні порівняння. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Економічні науки*. 2012. №7(178). С.65-71.
11. Добрик Л.О. Запорожець Г.В. Фінансова безпека банку як основа

його стійкості. *Ефективна економіка*. 2014. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3116>

12. Житар М.О., Ананьєва Ю.В. Особливості управління фінансовими результатами діяльності банківських установ. *Економічний вісник університету* 2019. № 40. С. 134–140.

13. Завадська Д.В. Особливості забезпечення фінансової стійкості банків України. *Вісник соціально-економічних досліджень Одеського державного економічного університету*. 2019. № 3 (43). С. 73-80.

14. Загородній А.Г., Вознюк Г. Фінансово-економічний словник. К. : Знання, 2008. 1072 с.

15. Зайцева Л. О. Банківська система України: стан, проблеми розвитку. *Бізнес Інформ: економіка, фінанси, грошовий обіг і кредит*. 2020. №1. С. 280-285.

16. Зверяков М. І., Коваленко В. В, Сергєєва О. С. Управління фінансовою стійкістю банків. Підручник. Київ.: «Центр учбової літератури», 2016. 520 с.

17. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затв. постановою Правління НБУ від 24.10.2011 р. № 373. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

18. Ключко Л. А. Регулювання фінансової стійкості комерційних банків на основі прогнозування тенденцій динаміки основних показників їх діяльності. *Вісник Національного банку України*. 2019. № 5. С.55-57.

19. Коваленко В. В. Методи аналізу та управління фінансовою стійкістю комерційного банку. *Вісник Української академії банківської справи*. 2021. № 2. С.39-48.

20. Коваленко В.В. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія. Одеса: ОНЕУ. 2017. 304 с.

21. Кузнєцова А.Я., Рак Н.Є. Аналіз конкурентоспроможності банківських установ в умовах економіки знань. *Вісник УБС НБУ : Зб. наук. праць*. № 1(10), 2018. – С. 237-243.

22. Литвин Н. Операційні витрати банків. Розкриття інформації у фінансовій звітності. *Бухгалтерський облік та аудит*. 2014. №1. С. 24-30
23. Макаренко Ю.П., Мороховець К.С. Стратегія підвищення прибутковості комерційного банку. *Економіка та держава* №11. 2017. С 60-64. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2017/15.pdf
24. Малік М.Й., Нужна О.А. Фінансовий аналіз у комерційному банку як складова частина управління його операціями. *Економічний форум*. 2021. № 1. URL: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2021_1/28.pdf
25. Маслак Н.Г., Криклій О.А. Управління прибутком банку: монографія. Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ". 2008. 136 с.
26. Миськів Г. В. Розвиток банківської системи України в сучасних умовах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. Вип.19.8. С. 203-204.
27. Мочерний С. В. Економічна теорія: посіб. К.: Освіта, 2001. 464 с.
28. Мурашко Б.М. Механізм формування та розподілу банківського прибутку. URL: <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/7041/1/72.pdf>
29. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Климко Г.Н. В та ін. За ред. Г.Н. Климка. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Вища шк., Знання, 2007. 743 с.
30. Офіційний сайт АТ «А-Банк». URL: <https://a-bank.com.ua/>
31. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
32. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: www.bank.gov.ua.
33. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства «РЮРІК». URL: <http://rurik.com.ua>.
34. Павленко Р. В. Факторний аналіз прибутковості діяльності банку як детальна оцінка її результативності. *Проблеми науки*. 2021. № 8. С. 33-42
35. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: навч.посіб. / Київ: КНЕУ, 2003. 347 с.
36. Петриченко Л. Ю. Аналіз методів оцінювання фінансової стійкості

комерційних банків. *Фінансова консультація*. 2018. № 1. С.75-80

37. Підсумки роботи українських банків за 10 місяців воєнного року: громадяни та бізнес залишають гроші на депозитах, але кредити повертають дедалі гірше. Mind.Ua. URL: <https://mind.ua/publications/20250017-pidsumkiroboti-ukrayinskih-bankiv-za-10-misyaciv-voennogo-roku-gromadyani-ta-bizneszalistayut-groshi>.

38. Підсумки роботи українських банків за 2022 воєнний рік: громадяни та бізнес залишають гроші на депозитах, але кредити повертають дедалі гірше. Офіційний сайт MIND. URL: <https://mind.ua/publications/20250017-pidsumkiroboti-ukrayinskih-bankiv-za-10-misyaciv-voennogo-roku-gromadyani-ta-bizneszalistayut-groshi>

39. Показники банківської діяльності. Асоціація українських банків. URL: http://aub.org.ua/index.php?option=com_arhive_docs=136&menu=104&Itemid=112.

40. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України, затв. постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 255 (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

41. Приказюк Н. Оцінка фінансової стабільності банківської системи України на основі комплексного індикатора та таксономічного показника з урахуванням FSI. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2022. № 2(219). С. 25-33.

42. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.

43. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності банків: Закон України від 12.05.2011 р. № 3024-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

44. Рисін В. В., Біда А. П. Фінансова стійкість банку: чинники та особливості забезпечення. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2021/3.pdf.

45. Рудевська В.І. Проблеми капіталізації банківської системи України.

Європейські перспективи : наук.-практичний журнал. 2016. №4. С.22-29.

46. Сало І. В., Криклій О.А. Фінансовий менеджмент банку : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2017. 313 с.

47. Саннікова Н. Теоретичні та практичні аспекти ефективності депозитної політики банку. *Регіональна економіка.* 2016. № 1. С. 121-125.

48. Стратегія розвитку АТ «А-банк». URL:https://a-bank.com.ua/static/bank_strategy_ua.pdf

49. Тиркало Р., Гуцал І., Чайковський Я., Андрушків Т., Галапуп Н. Банківська справа: навч. посіб. / Т:Карт-бланш, 2001. 314 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-4878.html>

50. Фінансова звітність А-Банку за 2020 рік та висновок незалежного аудитора. Офіційний сайт АТ «Акцент-Банк». URL: <https://a-bank.com.ua/about/general>.

51. Фінансова звітність А-Банку за 2021 рік та висновок незалежного аудитора. Офіційний сайт АТ «Акцент-Банк». URL: <https://a-bank.com.ua/about/general>.

52. Фінансова звітність А-Банку за 2022 рік та висновок незалежного аудитора. Офіційний сайт АТ «Акцент-Банк». URL: <https://a-bank.com.ua/about/general>.

53. Швайко М. Л. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України. *Соціальна економіка.* 2022. Вип. 63. С. 145-155.

54. Швайко М.Л., Микиша А.Д. Сучасні тенденції розвитку банківської системи України. *Соціальна економіка.* 2022. Вип. 63. С. 145-155.

55. Школьник І. О. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2018. 267 с

Додатки